

ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ

สารนิพนธ์
ของ
รดา อุดลย์วัฒนกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
ตุลาคม 2549

ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ

บทคัดย่อ

ของ

รดา อุดลย์วัฒนกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

ตุลาคม 2549

รดา อุดลย์วัฒนกุล. (2549). *ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รศ.ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค โดยในระดับจุลภาคมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย 2) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน สำหรับในระดับมหภาคมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลปฐมภูมิจะใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครัวเรือนในชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง และครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ.ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช จำนวนรวมทั้งสิ้น 312 ครัวเรือน และข้อมูลทุติยภูมิ ใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี (Time series data) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี ซึ่งข้อมูลที่รวบรวม ได้แก่ ระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ การทดสอบไครสแควร์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับจุลภาค

1.1 หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศ มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

1.2 อายุ และอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

1.3 หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่ไม่แตกต่างกัน

1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

1.5 รายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ไปในเชิงบวกกับการออมของครัวเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

1.6 ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ไปในเชิงลบกับการออมของครัวเรือน
ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

2. ระดับมหภาค

- 2.1 รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนเพิ่มลง
- 2.2 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนลดลง
- 2.3 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น
- 2.4 อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนเพิ่มลง

FACTORS AFFECTING HOUSEHOLD SAVING
AND HOUSEHOLD SAVING BEHAVIOR IN THAILAND

AN ABSTRACT
BY
RADA ADULWATTHANAKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Economics degree in Managerial Economics
at Srinakharinwirot University
October 2006

Rada Adulwatthanakul. (2006). *Factors Affecting Household Saving and Household Saving Behavior in Thailand*. Master's Project : M.Econ. (Managerial Economics). Bangkok : Graduate school, Srinakharinwirot University.

Project Advisor : Assoc. Prof. Dr.Thumrong Udornpijitkul.

The purposes of this research were both of micro and macro Level, micro level were 1) To study factors affecting household saving and household saving behavior in Thailand 2) To study relationship between factor affecting household saving and household saving. The purposes of macro level was to study the trend of household saving in Thailand.

The primary data and the secondary data were collected for analysis. The samples consisted of 312 household in Mairiang community, Chawang District and Kiriwong village, Lansaka District, Nakhonsirithammarat Province were primary data. The secondary data was the time series data since 1984 – 2006 (total up 23 years), the collected data were household saving, household income, household expense, saving interest rate and inflation rate.

The closed questionnaire was used for primary data collecting. The data were analyzed by percentage, Chi-square test and Multiple Regression Analysis.

The results revealed that :-

1. The micro level

1.1 A variation of household's saving based on gender of the head of household were statistical significant at .05 level.

1.2 A variation of household's saving based on age and occupation of the head of household were statistical significant at .01 level.

1.3 A variation of household's saving not based on status of the head of household.

1.4 A variation of household's saving based on number of member in household, member proportion and highest level of education were statistical significant at .01 level.

1.5 The total income of household were positively statistical significant at .01 level.

1.6 The total expense of household were negatively statistical significant at .01 level.

2. The macro level

- 2.1 Increase income affecting the trend of household saving to increase
- 2.2 Increase expense affecting the trend of household saving to decrease.
- 2.3 Increase interest rate affecting the trend of household saving to increase.
- 2.4 Increase inflation rate affecting the trend of household saving to increase.

ปัจจัยกำหนดการอมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนในประเทศ

สารนิพนธ์

ของ

รดา อุดลย์วัฒนกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

ตุลาคม 2549

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุนิตดา เทศนิยม และ รองศาสตราจารย์เรณู สุขารมณ์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยดา สมบัติวัฒนา และอาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพของเครื่องมือและให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณพระคุณ คุณแม่จินดา อุดมย์วัฒนกุล พี่ ๆ และคุณอนุศิษฐ์ ปันมีรส ที่คอยให้ทั้ง กำลังกายและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

คุณประโยชน์ที่พึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่คุณบิดา-มารดา และครูบา อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน

รดา อุดมย์วัฒนกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม	7
ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อ	12
ทฤษฎีรายได้ที่แท้จริง	14
การออมของระบบเศรษฐกิจไทย	16
โครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจไทย	17
รูปแบบการออมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน	18
แผนแม่บทชุมชน : แผนแห่งการพึ่งพาตนเอง	21
วัฒนธรรมการออม	22
เกี่ยวกับชุมชนไม้เรียงและหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ	30
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	30
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
ความมุ่งหมาย ความสำคัญ สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	59
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
การอภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะของการศึกษา.....	70
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	79
ภาคผนวก ค	81
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	86

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 อัตราการออมสุทธิตามโครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจ.....	17
2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง และ ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน.....	36
3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือน และรายจ่ายรวมต่อเดือนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	39
4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของ ค่าใช้จ่าย.....	41
5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปริมาณการออม ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	41
6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการออม	42
7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรูปแบบในการออม.	43
8 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การออมภาคครัวเรือน จำแนกตามเพศของ หัวหน้าครัวเรือน.....	44
9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน.....	45
10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน.....	46
11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน.....	47
12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....	48
13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในภาระพึ่งพิง.....	49
14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน.....	50
15 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามรายได้ประจำของครัวเรือน.....	51

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามรายได้อื่น ๆ ของครัวเรือน.....	52
17	ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ อื่น ๆ ของครัวเรือน.....	53
18	ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามค่าใช้จ่ายของครัวเรือน.....	54
19	ระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549.....	55
20	ค่าสัมประสิทธิ์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติ t ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ ของปัจจัยที่มีผลต่อการออมภาคครัวเรือนในประเทศ.....	56

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 เส้นฟังก์ชันการออม.....	9
3 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต.....	10
4 ความสัมพันธ์ของการออมกับรายได้.....	14
5 แนวโน้มปริมาณการออมภาคครัวเรือนในประเทศ.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตสูงกว่า แต่เศรษฐกิจไทยยังมีข้อจำกัดและจุดอ่อนหลายประการ ที่ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่มี ความมั่นคงเท่าที่ควร ดูได้จากการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเงินโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมัน หรืออัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐอเมริกา ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเงินโลกภายใต้ระบบตลาดเสรีและมีการแข่งขันกันสูง การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายการเจริญเติบโตให้เป็นที่น่าพอใจนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมาก และแนวทางการสะสมเงินทุนจำเป็นต้องอาศัยจากแหล่งเงินทุน 2 แห่ง คือ เงินออมในประเทศ ได้แก่ การออมภาคเอกชน และภาครัฐ และเงินทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ เงินกู้ เงินช่วยเหลือ และเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ฐานการผลิตของประเทศไทยยังต้องพึ่งพาอาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศค่อนข้างสูง รวมทั้งประเทศไทยยังคงมีความจำเป็นต้องนำเข้าพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากราคาน้ำมันในต่างประเทศ ผกผันก็จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างมาก ส่งผลให้ต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศมาชดเชย ข้อจำกัดและจุดอ่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในการพึ่งพาต่างประเทศในระดับสูง ทั้งด้านการเงินและการผลิตนั้น เกิดจากความไม่เพียงพอของเงินออมในประเทศ ทำให้ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมาชดเชย

แม้ว่าการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศจะมีผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินลงทุน เช่นเดียวกับการออมในประเทศ แต่การพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากต้องเสียผลประโยชน์ให้ต่างประเทศในรูปดอกเบี้ยและสิทธิพิเศษต่าง ๆ ดังนั้นการพยายามระดมเงินออมในประเทศจึงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจทั้งด้านการเจริญเติบโตและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการออมในประเทศเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่งที่จะเอื้อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่นอกจากจะทำให้ประเทศต้องประสบปัญหาเงินทุนไหลเข้าออกไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจในแต่ละขณะอันส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการเงินแล้ว การพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศดังกล่าวจึงประสบข้อจำกัดและต้องแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นการระดมเงินออมภายในประเทศน่าจะเป็นทางออกที่ดีโดยให้ความสำคัญกับการออม

การออมภาคครัวเรือน เป็นเครื่องชี้ถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชนโดยรวม เพราะการออมของบุคคลในครัวเรือนจะแสดงถึงผลทางเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากความสามารถในการจัดการทางการเงิน ส่วนการออมภาคธุรกิจแสดงถึงศักยภาพความสามารถหรือเหตุของการทำกำไรจากความสามารถในการจัดการทางการเงินเช่นเดียวกัน และการออมของภาครัฐแสดงถึงศักยภาพของการบริการและบริหารการเงินที่รัฐบาลจะให้แก่ประชาชนได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการออมของครัวเรือนมีความสำคัญโดยตรงกับประชาชนที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนในชุมชนของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันแต่ละชุมชนในประเทศไทยต่างมีแผนแม่บทชุมชนเพื่อเป็นแผนแห่งการพึ่งพาตนเอง

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีหลายครัวเรือน และประชาชนหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่อาชีพการประมง อาชีพการทำนา และอาชีพการทำสวน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสภาพพื้นที่ทั้งที่เป็นพื้นที่ริมฝั่งทะเล พื้นที่ราบชายฝั่งลุ่มน้ำ และพื้นที่สูงภูเขา ซึ่งทำให้ชุมชนในนครศรีธรรมราชมีวิถีชีวิตและวิถีการผลิตที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมกันนี้ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนของตน เช่น ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ไม้เรียง หมู่บ้านคีรีวง และกลุ่มอื่น ๆ

ศูนย์การศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียงเป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้รับการยอมรับให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการพึ่งตนเองภายในชุมชนสูง อันเป็นผลมาจากการวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และมีการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวตนของชุมชนอย่างเด่นชัดทั้งในด้านวิถีคิด และวิถีการดำรงชีวิต จึงแสดงถึงสำนึกแห่งความเป็นชุมชนร่วมกันที่พัฒนาไปสู่การพึ่งตัวเองอย่างยั่งยืน ในขณะที่หมู่บ้านคีรีวงเป็นการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อก่อตั้งธนาคารหรือกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน ที่มีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาของหมู่บ้านที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างผลผลิตและราคา และมีนโยบายที่จะช่วยเหลือการฟื้นตัวของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเป็นสำคัญ

ทั้งศูนย์การศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง หมู่บ้านคีรีวง และกลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการก่อตั้งขึ้นแก้ปัญหาหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพและหันมาออมเงินมากขึ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นวัฒนธรรมการออมที่ชัดเจนของชุมชนในสังคมไทย โดยเฉพาะการออมภาคครัวเรือน

การศึกษาว่าปัจจัยกำหนดการออมและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน และความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือนเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่สมควรศึกษาและผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการรักษาและเพิ่มระดับการออมภาคครัวเรือนให้เพิ่มขึ้นในอนาคต และยังเป็นประโยชน์ในการวางแผนการออมและใช้เป็นแนวทางในการจัดการทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อรักษาและเพิ่มระดับการออมของครัวเรือนในประเทศ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเป็นการพัฒนาประเทศในระยะยาวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เป็นการศึกษาทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค

1. ระดับจุลภาค

1.1 ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

1.2 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน

2. ระดับมหภาค

ศึกษาแนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นแนวทางเพื่อส่งเสริมการออมภาคครัวเรือน
2. ใช้เป็นเครื่องมือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการออมภาคครัวเรือน
3. เพื่อให้ภาคครัวเรือนนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารเงินของครัวเรือน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ และความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน ทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค โดยแบ่งขอบเขตของการศึกษาได้ดังนี้

1. ระดับจุลภาค การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและปัจจัยกำหนดการออมเพื่อนำมาวิเคราะห์ดูความสำคัญของปัจจัยที่มีต่อการออมภาคครัวเรือน กรณีศึกษา ชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง และหมู่บ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ระดับมหภาค การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยข้อมูลด้านระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวโน้มการออมซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยกำหนดการออม หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการออมของครัวเรือน ประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และ อัตราเงินเฟ้อ
2. การออมภาคครัวเรือน หมายถึง ส่วนที่เหลือหรือจำนวนเงินที่เหลือหลังจากรายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือนหักด้วยรายจ่ายของครัวเรือน (personal outlay)
3. ภาคครัวเรือน หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอยู่กินและใช้สิ่งอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตร่วมกัน โดยจะรวมรายได้เข้าด้วยกันหรือไม่ก็ตาม และมีความเกี่ยวกับฉันทัญญัติหรือไม่ก็ได้ หรือบุคคลที่อยู่คนเดียวโดยไม่ได้กินอยู่ และใช้สิ่งอุปโภคบริโภคร่วมกันบุคคลอื่น ตลอดจนครอบคลุมนไปถึงกิจการของเอกชนที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน ไม่ได้อยู่ในรูปบริษัท และสถาบันที่ไม่แสวงหากำไร เช่น มูลนิธิ สมาคม สโมสร เป็นต้น
4. พฤติกรรมการออม หมายถึง วัตถุประสงค์ในการออม ปริมาณการออมและรูปแบบการออมของครัวเรือน
5. รูปแบบการออม หมายถึง ลักษณะการออมเงินของภาคครัวเรือน ซึ่งแบ่งเป็นการออมในสถาบันการเงิน (เช่น ฝากธนาคาร กรมธรรม์ประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ) และการออมนอกสถาบันการเงิน (เช่น เก็บเงินสดไว้ในมือ การเล่นแชร์ ซื้อสินทรัพย์ถาวร ให้กู้ยืมโดยมี/ไม่มีสัญญาตามกฎหมาย ฯลฯ)
6. รายได้ของครัวเรือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน
7. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน
8. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ โดยธนาคาร แห่งประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2527 – 2549
9. อัตราเงินเฟ้อ หมายถึง อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2527 - 2549
10. แนวโน้มการออม หมายถึง การคาดการณ์ปริมาณการออมในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

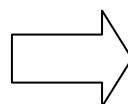
1. ระดับจุลภาค

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้ของครัวเรือน
2. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ปัจจัยทางด้านประชากร

1. เพศของหัวหน้าครัวเรือน
2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน
3. สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน
4. อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
6. จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง
7. ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

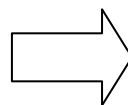

การออมภาคครัวเรือน

2. ระดับมหภาค

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้ของครัวเรือน
2. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน
3. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์
4. อัตราเงินเฟ้อ

แนวโน้มการออมภาคครัวเรือน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ระดับจุลภาค

- 1.1 หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศ แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.2 หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.3 หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.4 หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกัน แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.5 ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.6 ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.7 ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน
- 1.8 รายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับการออมภาคครัวเรือน
- 1.9 ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ไปในทางตรงกันข้ามกับการออมภาคครัวเรือน

2. ระดับมหภาค

- 2.1 รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น
- 2.2 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนลดลง
- 2.3 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น
- 2.4 อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นมีผลให้แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนลดลง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการวิจัย โดยสรุปรวมเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี
 - 1.1 ทฤษฎีการออม
 - 1.2 ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อ
 - 1.3 ทฤษฎีรายได้ที่แท้จริง
2. การออมของระบบเศรษฐกิจไทย
 - 2.1 โครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจไทย
 - 2.2 รูปแบบการออมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน
 - 2.3 กองทุนหมู่บ้าน
 - 2.4 แผนแม่บทชุมชน : แผนแห่งการพึ่งพาตนเอง
 - 2.5 วัฒนธรรมการออม
 - 2.6 เกี่ยวกับชุมชนไม่เรียง และหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1 ทฤษฎีการออม

ความหมายของการออม (Saving) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นันทวัน อันตรเสน (2521 : 1) กล่าวว่า การออม (Saving) คือ รายได้ส่วนที่เกินจากรายจ่าย ที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค นั่นคือการที่บุคคลใดไม่ได้นำเอารายได้ทั้งหมดไปใช้จ่ายบริโภค แต่กันเงินส่วนหนึ่งไว้ต่างหาก

แกรวี (สุริดา เทียนมนัส. 2538 : 16 ; อ้างอิงจาก Gravy. 1953) ให้ความหมายของการออมครัวเรือนไว้ว่า การออมครัวเรือนหมายถึง รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงซึ่งไม่ได้จ่ายออกไปเพื่อซื้อสินค้าและบริการเพื่อการบริโภคปัจจุบัน

คิลเลียน (สุริดา เทียนมนัส. 2538 : 16 ; อ้างอิงจาก Killien. 1953) ได้ให้ความหมายของการออมเป็น 2 ลักษณะ คือความหมายในทางพลวัต “การออมของครัวเรือน หมายถึง รายได้ที่ไม่ได้ใช้จ่ายในปัจจุบัน” ส่วนความหมายในทางสถิตย “การออมของครัวเรือน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความมั่งคั่งของครัวเรือน”

แบนนอค, แบกซ์เตอร์ และ รีส์ (สุริดา เทียนมนัส. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Bannock, Baxter; & Rees. 1977) อธิบายว่าการออมของครัวเรือนหมายถึง รายได้ส่วนที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค และชำระค่าภาษี รายได้ส่วนที่เหลือนี้ก็คือการออม ทั้งนี้การออมไม่จำเป็นต้องเป็นเงินออมที่อยู่ในบัญชีออมทรัพย์หรืออยู่ในรูปสินทรัพย์ใด ๆ แต่จะเป็นการออมที่เป็นเงินฝากในบัญชีกระแสรายวันหรือเก็บใส่ไว้ในที่ใดที่หนึ่งก็ได้ เพียงแต่ให้เป็นรายได้ส่วนที่มีได้มีการใช้จ่ายเท่านั้น

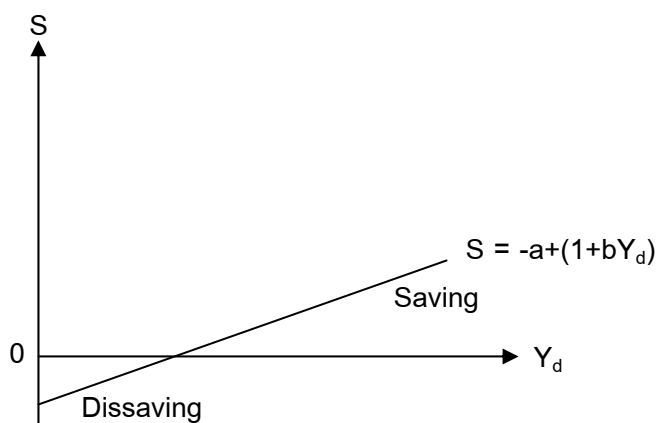
จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะสรุปความหมายได้ว่า การออม หมายถึง การลดการบริโภคจากรายได้ปัจจุบันเพื่อการบริโภคในอนาคต เท่ากับว่าการออมนั้นมิใช่วัตถุประสงค์ชัดเจนในการนำเงินออมไปลงทุนเพื่อให้มีรายได้มากขึ้นในอนาคต ดังนั้นการออมส่วนบุคคลหรือการออมของครัวเรือนจึงเป็นการออมจากส่วนหนึ่งของรายได้ ซึ่งผู้ออมยังไม่พอใจที่จะบริโภคสินค้าและบริการในระยะเวลาที่กำหนด หากแต่จะขยายระยะเวลานั้นออกไปจนกว่ารายรับจะมีส่วนสัมพันธ์กับการลงทุนจากรายได้นั้น

ฟังก์ชันการออม (The Saving Function)

การออมนั้นหากจะกล่าวให้เต็มๆ ก็คือการออมทรัพย์ ซึ่งการออมทรัพย์ของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริงและการบริโภคของครัวเรือนอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่าหลังจากที่ครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้ว เมื่อนำไปหักภาษีออก รายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ครัวเรือนจะจัดสรรรายได้ส่วนนี้ไปใช้เพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บออมไว้เมื่อบุคคลมีรายได้เป็นเงินสะสม เรียกการออมเงินส่วนที่เหลือนี้ว่า การออมทรัพย์ หากพิจารณาดูจะพบว่า การออมเปรียบเป็นส่วนรั่ว (Leakage) ของวงจรการหมุนเวียนของกระแสรายได้ ซึ่งเป็นผลให้กระแสรายได้หรือกระแสเงินเข้าในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมีค่าไม่เท่ากับกระแสเงินออกในช่วงเวลานั้น เนื่องจากมีเงินบางส่วนถูกเก็บออมไว้ไม่ได้ใช้จ่ายออกไป ทั้งนี้ สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ค่าใช้จ่าย และปริมาณการออมได้ ดังนี้

$$\begin{array}{lll}
 Y_d & = & C + S \\
 \text{หรือ} & S & = Y_d - C \\
 \text{โดย} & S & = \text{การออม}
 \end{array}$$

กล่าวคือ เงินออมก็คือ รายได้หลังหักภาษีส่วนที่เหลือจากการใช้จ่าย ถ้ารายได้หลังหักภาษีอยู่ในระดับต่ำ เงินออมย่อมต่ำไปด้วย แต่เมื่อรายได้หลังหักภาษีมีระดับที่เพิ่มขึ้น เงินออมจะเพิ่มสูงขึ้นด้วย ดังนั้น เงินออมย่อมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับรายได้หลังหักภาษีของบุคคล เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินออมกับระดับรายได้ต่าง ๆ กันก็คือ เส้นฟังก์ชันการออม หรือเส้นการออม

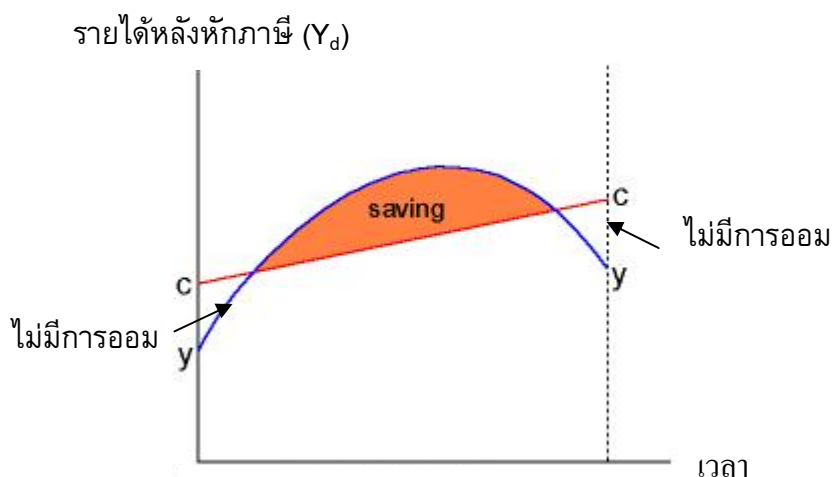

ภาพประกอบ 2 เส้นฟังก์ชันการออม

เส้นฟังก์ชันการออมจะแสดงให้เห็นว่าการออมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ รายได้หลังหักภาษี แต่เมื่อระดับรายได้หลังหักภาษีเท่ากับศูนย์การออมจะเท่ากับ $-a$ นั่นคือการ ออมติดลบ ต่อเมื่อระดับรายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้นแล้ว การออมจึงเพิ่มขึ้นตาม แต่จะเพิ่มขึ้นเป็น สัดส่วนที่น้อยกว่า

นอกจากนี้ฟังก์ชันการออมจะแสดงให้เห็นถึงความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม นั่นคือจะทำให้ทราบว่เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คราวเรือนจะทำการออมเก็บไว้เท่าไร ซึ่งให้เห็นถึงพฤติกรรมใน การจัดสรรรายได้ไปในการออมของครัวเรือน ซึ่งอาจต่ำกว่า เท่ากับ หรือมากกว่าระดับรายได้หลัง หักภาษีที่เพิ่มขึ้นก็ได้

จะให้เห็นว่าการออมยังมีความสัมพันธ์กับวงจรชีวิตของบุคคล โดยในช่วงชีวิตของบุคคล ขณะที่มียาุน้อย จะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ต่อมาเมื่อ เข้าสู่วัยสูงอายุก็จะกลับมามีรายได้ลดลงอีกครั้ง หมายความว่าในช่วงต้นของชีวิต บุคคลจะมีรายได้ไม่ เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นบุคคลจึงต้องประพฤติดนเป็นผู้ก่อหนี้ ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตจึงจะ เริ่มที่จะมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถชดใช้หนี้เดิมได้ และเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิต เงินสะสมส่วนนี้ก็คือส่วนของเงินออมนั่นเอง

ภาพประกอบ 3 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต

นอกจากนั้น โสภณ โรจน์ธำรงค์ (2540 : ออนไลน์) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน ซึ่งจากผลการศึกษาที่ผ่านมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมการออมของครัวเรือนขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 7 ประการ คือ

1. สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) เคนส์ได้สร้างฟังก์ชันการบริโภคหรือมองอีกนัยหนึ่งก็คือเงินออมระยะสั้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น (ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยอื่นคงที่) ประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยระบบเศรษฐกิจที่เติบโตส่งผลให้ครัวเรือนมีความสามารถที่จะออมสูงขึ้น

2. ตัวแปรด้านการพึ่งพิง (Dependency Rate) จำนวนผู้พึ่งพิงหรือผู้ไม่มีเงินได้ เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งกำหนดพฤติกรรมการออม เนื่องจากจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือน ต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดู ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น หรือในทางตรงกันข้ามบุคคลในวัยทำงานมีความโน้มเอียงที่จะออมสูงขึ้น จะมีผลทำให้อัตราการออมของครัวเรือนโดยรวมสูงขึ้น

3. สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) สำคัญของสมมติฐานนี้คือโดยทั่วไปบุคคลมักจะมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มต้นชีวิต และในบั้นปลายของชีวิตเนื่องจากผลิตภาพต่ำ แต่บุคคลจะมีรายได้สูงเมื่ออยู่ในวัยกลางคน ในขณะที่การบริโภคของบุคคลจะดำรงไว้ซึ่งระดับการบริโภคคงที่หรือสูงขึ้นทีละน้อย ทำให้ช่วงเริ่มต้นของชีวิตนั้นบุคคลจะเป็นผู้กู้ยืม (Net Borrower) ต่อมาในช่วงอายุวัยกลางคนจะออมเพื่อย้ายคืนหนี้สินและเก็บออมไว้เมื่อออกจากงาน และช่วงบั้นปลายชีวิตจะกลายเป็นผู้ออมติดลบ

4. อาชีพ สมมติฐานของคาลดอร์ (Kaldors Hypothesis) ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านแหล่งที่มาของเงินได้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ซึ่งคาลดอร์นับเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกที่ทำการศึกษาโดยแยกการออมออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มการออม

ของนายทุนกับการออมของกรรมกร ผลการศึกษาปรากฏว่า ความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของนายทุนมีค่าสูงกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของกรรมกร ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ Hahn, Kalecki; & Robinson

5. เขตชนบทและเขตเมือง ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์หรือภูมิภาคเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ทั้งนี้เพราะว่าปัจจัยที่กำหนดความสามารถ สิ่งจูงใจและโอกาสในการออมแตกต่างกัน รวมทั้งระดับการพัฒนาของสินค้าอุปโภคบริโภคก็แตกต่างกับมากระหว่างในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล และได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ Gupta, Kelly; & Williamson

6. ระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของครัวเรือนในฐานะตัวแทนทัศนคติ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการออมได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ระดับการศึกษาของกลุ่มครัวเรือนจะช่วยเสริมสร้างหรือปลูกฝังทัศนคติของครัวเรือนให้มีวินัยในการใช้จ่าย ก่อให้เกิดการประหยัดในรายจ่ายรวม ทำให้ครัวเรือนสามารถออมได้มากขึ้น ในอีกด้านหนึ่งระดับการศึกษาของครัวเรือนอาจจะสร้างทัศนคติในครัวเรือนนั้นไม่มีความจำเป็นต้องออมมากนัก เพราะจะมีความมั่นคงในการทำงานหรือไม่มีความเสี่ยงที่ต้องออกจากงานเท่ากับกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า

7. อื่น ๆ นอกจากพฤติกรรมการออมจะถูกกำหนดโดยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังถูกกำหนดจาก

1) ความอยากออมหรือค่านิยม เป็นการสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมการออม ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น

2) ความสะดวกที่จะออม คือบริการต่าง ๆ อาทิ บพทบาทสถาบันการเงินมีผลต่อการออมในทางบวก ปรากฏในประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย และไทย มีข้อสังเกตว่า บพทบาทของสถาบันการเงินอาจมีผลต่อการออมครัวเรือนได้ ทั้งนี้เพราะในระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันการเงินเร่งขยายบริการทางการเงินในลักษณะที่ขาดความสมดุล โดยเน้นขยายบริการด้านสินเชื่อมากกว่าระดมเงินฝากหักล้างกับผลดีที่เกิดจากการที่ประสิทธิภาพในการระดมเงินออมของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น จากการที่ตลาดเงินมีเครื่องมือเพื่อการออมหลากหลายมากขึ้น

3) สิ่งจูงใจในการออม คือ ผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะรับจากการออม อาทิ มาตรการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีมีผลต่อการออมในทางบวก ปรากฏในประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ขณะที่อัตราดอกเบี้ยสร้างแรงจูงใจให้ออมเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากเท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นชนกลุ่มน้อยของสังคม การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจึงไม่ค่อยมีผล

4) สถานการณ์แวดล้อมที่มีผลต่อการออม ได้แก่

ก) ระบบประกันสังคมมีผลต่อการออมในทางลบ พบในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

ข) ระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และบำนาญ ส่งเสริมการออม พบในประเทศอังกฤษแคนาดา สิงคโปร์ และมาเลเซีย

1.2 ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อ

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย

ตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก อัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในภาวะดุลยภาพในระยะยาวถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินทุน ได้แก่ อุปทานของเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยโดยตรง กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อุปทานของเงินออมจะเพิ่มขึ้น แต่หากอัตราดอกเบี้ยลดลง อุปทานของเงินออมจะลดลง ดังนั้นความมั่งคั่งของประชาชนจึงเป็นเครื่องมือกำหนดการออมที่แท้จริง

การออมแสดงถึงการการสละการบริโภคในปัจจุบันเพื่อที่จะได้มีความสามารถในการบริโภคมากขึ้นในอนาคต ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่เป็นบวกจึงเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ออมทำการออมจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่สูงขึ้นก็เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ออมทำการออมมากขึ้น เส้นการออมที่แท้จริงจึงมีลักษณะเป็นเส้นที่ชันขึ้นจากซ้ายไปขวา และมีค่าความชันเป็นบวก แสดงว่าการออมที่แท้จริงแปรผันไปในทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ฟังก์ชันการออมตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก แสดงได้ดังนี้

$$S = S(r)$$

โดย S = การออมที่แท้จริง
 r = อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรืออัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินหักด้วยอัตราเงินเฟ้อ

รูปแบบการออมตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก คือ การซื้อและการขายพันธบัตร โดยผู้ออมและผู้ลงทุน โดยมีข้อสมมติคือ ประการแรก พันธบัตรที่พิจารณานี้เป็นพันธบัตรประเภทที่ให้ผลตอบแทนในรูปกระแสของดอกเบี้ยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่มีการจ่ายเงินต้น ประการที่สอง ไม่มีตลาดรองสำหรับพันธบัตรดังกล่าว และประการที่สาม ไม่มีสถาบันตัวกลางทางการเงิน ดังนั้นวิธีการหาเงินจะเป็นวิธีการหาเงินโดยตรงคือ ผู้ลงทุนที่ต้องการใช้เงินจะออกพันธบัตรเพื่อนำมาขายให้แก่ผู้ออมโดยตรง สำหรับผู้ออมตามทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกเป็นผู้ออมที่มีเหตุผล (rational saver) เขาจะใช้รายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคในปัจจุบันไปในการซื้อพันธบัตรที่ออกโดยผู้ลงทุนที่ต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายในการลงทุนมากกว่าที่จะถือไว้ในรูปของเงินสด นั่นคือ ผู้ออมย่อมเลือกทางที่ได้ผลตอบแทนมากกว่าทางที่ไม่ได้ผลตอบแทน

นอกจากนี้ Irving Fisher ได้ทำการศึกษาทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย กล่าวว่า อัตราดอกเบี้ยตามปกติจะกำหนดเป็นร้อยละของเงินต้นในรูปของตัวเงิน ที่เรียกว่าอัตราดอกเบี้ยในนาม (Nominal interest rate) หรืออัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน ซึ่งแตกต่างไปจากอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real interest rate) อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง คืออัตราดอกเบี้ยแต่ในนามที่ได้มีการขจัดอิทธิพลของภาวะ

เงินเฟ้อแล้ว ดังนั้นอัตราเงินเฟ้อมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยในนามของบรรดาสิ่งต่าง ๆ และให้ความหมายอัตราดอกเบี้ยในนามเป็นฟังก์ชันของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงและอัตราเงินเฟ้อที่คาดหวัง ดังนี้ (วเรศ อุปาติก, 2539)

$$r_n = r_r + P_e$$

หรือ

$$r_r = r_n - P_e$$

เมื่อ r_n คือ อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน หรืออัตราดอกเบี้ยในนาม

r_r คือ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

P_e คือ อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน

ดังนั้นเมื่ออัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเนเพิ่มขึ้น จะทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงลดลง การออมก็จะลดลงตามไปด้วย

ทฤษฎีอัตราเงินเฟ้อ

เงินเฟ้อ คือ ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นแต่เพียงเล็กน้อยเป็นปกติก็จะสร้างสิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการ แต่หากเพิ่มขึ้นมาก และ ผันผวนก็จะสร้างความไม่แน่นอนและก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการครองชีพของประชาชนและการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในประเทศไทยเงินเฟ้อวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นดัชนีที่จัดทำโดยการรวมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของราคาสินค้าและบริการต่างๆ ที่ผู้บริโภคซื้อหาเป็นประจำ โดยน้ำหนักของสินค้าและบริการแต่ละรายการกำหนดจากรูปแบบการใช้จ่ายของครัวเรือนซึ่งได้จากการสำรวจ

ตามหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ การเกิดภาวะเงินเฟ้อมาจาก 2 ปัจจัยหลัก

ปัจจัยแรก คือ แรงดึงดูดด้านอุปสงค์ เกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจมีความต้องการปริมาณสินค้าและบริการมากกว่าที่มีอยู่ในขณะนั้น ๆ จึงดึงให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน การดำเนินนโยบายการคลังของภาครัฐบาล การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคของประชาชน

ปัจจัยที่สอง เกิดจากด้านต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าขึ้น สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อาทิ การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน การเกิดวิกฤตการณ์ทาง

ธรรมชาติ การเพิ่มกำไรของผู้ประกอบการ การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านำเข้า ซึ่งอาจเพิ่มไปตามภาวะตลาดโลก หรือผลของอัตราแลกเปลี่ยน

ดังนั้นเมื่ออัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงลดลง จะส่งผลกระทบต่อ การออมที่ลดลงด้วย

1.3 ทฤษฎีรายได้ที่แท้จริง

John Maynard Keynes เห็นว่ารายได้ที่ใช้จ่ายได้ (Disposable income หรือ Y_d) หรือ รายได้ที่ครัวเรือนได้รับหลังหักด้วยภาษีเงินได้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่กำหนดการบริโภคและการออมที่แท้จริง (S) ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ถือเป็นตัวกำหนดทางอ้อม ฟังก์ชันการออมตามแบบจำลองของ Keynes เป็นดังนี้

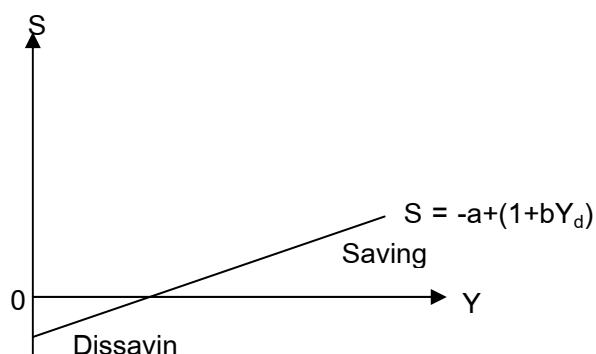
นอกจากนั้นการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการออมยังต้องอาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอธิบาย เนื่องจากการออมคือรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภค ซึ่งมีนัก เศรษฐศาสตร์หลายท่านได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการบริโภคไว้ดังต่อไปนี้

$$S = S(Y_d)$$

โดยที่ S คือ การออม

Y_d คือ ระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง

จากสมการ จะเห็นว่า ถ้า Y_d เพิ่มขึ้น S ก็เพิ่มขึ้น แต่จะเพิ่มขึ้นเท่าใดขึ้นอยู่กับค่าของ b ซึ่งจะมีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 ความสัมพันธ์ของสมการนี้สามารถเขียนเป็นรูป ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ของการออมกับรายได้

จากภาพฟังก์ชันการออมขึ้นอยู่กับสมมติฐานของ Keynes เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับรายได้ด้วย เนื่องจากครัวเรือนมีทางใช้จ่ายรายได้เพียง 2 ทางคือ การบริโภคและการออม ความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับรายได้ตามสมมติฐานของ Keynes มีสาระสำคัญคือ ณ ระดับ

รายได้ที่ต่ำมาก ๆ ครัวเรือนใช้จ่ายในการบริโภคมากกว่ารายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน ซึ่งทำได้โดยการใช้จ่ายจากเงินออมที่เก็บสะสมในอดีตหรือโดยการกู้ยืม ดังนั้น เงินออมที่ครัวเรือนมีอยู่จะลดลง (Dissaving) หรือการออมมีค่าเป็นลบ เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนจะเท่ากับรายได้ในงวดปัจจุบันพอดี ระดับรายได้ดังกล่าวคือระดับรายได้เสมอตัว ซึ่งการออมของครัวเรือนจะเท่ากับศูนย์ สำหรับระดับรายได้ที่สูง ครัวเรือนใช้จ่ายในการบริโภคน้อยกว่ารายได้ในงวดปัจจุบัน ดังนั้นครัวเรือนจะมีการออมเกิดขึ้น (Saving) หรือการออมเป็นบวกนั่นเอง

จากสมมติฐานดังกล่าว ลักษณะที่น่าสนใจประการหนึ่งของเส้นการออมคือ ความชัน (Slope) ของเส้นการออม เนื่องจากความชันดังกล่าวเป็นค่าเดียวกับความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to Save หรือ MPS) ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดค่าตัวทวี (Multiplier) โดยตัวทวีมีค่าเท่ากับ $1/MPS$ ดังนั้นค่าตัวทวีคือส่วนกลับของค่าความชันของเส้นการออมนั่นเอง และเป็นเครื่องแสดงว่ารายได้จะเปลี่ยนแปลงมากน้อยเท่าใดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่ายจำนวนหนึ่ง

นอกจากรายได้จะเป็นตัวกำหนดปริมาณการออมที่สำคัญแล้ว ความต้องการถือเงินของบุคคลก็ยังเป็นเหตุผลหนึ่งที่มีผลต่อการออมด้วยเช่นกัน ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการถือเงินของบุคคลนั้น ได้เป็นไปตามแนวคิดของ Friedman ที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดของนักทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักแคมบริดจ์ ซึ่งอธิบายปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงิน โดยมองว่าเงินเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ (Utility) บุคคลมีอุปสงค์ต่อเงินเพราะเห็นว่าเงินจะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ขึ้นได้ พฤติกรรมการเลือกถือเงินของบุคคลเป็นสัดส่วนโดยตรงกับรายได้ที่เป็นตัวเงิน และมีบางส่วนมีความคิดคล้ายคลึงกับ John Maynard Keynes ที่เรียกว่า ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory) ซึ่งอธิบายความต้องการถือเงินของบุคคลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการถือเงินไว้ใช้สอยในชีวิตประจำวัน
2. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน
3. ความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร

โดยความต้องการในการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและยามฉุกเฉินมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ ส่วนความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรขึ้นอยู่กับราคาคะแนนอัตราดอกเบี้ยในอนาคต แต่ Friedman มองความต้องการถือเงินของบุคคลว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่งคั่ง (Wealth) ภายใต้ความมั่งคั่งนี้บุคคลจะเลือกผสมผสานการถือทรัพย์สินต่าง ๆ ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงอรรถประโยชน์ (Utility) ที่จะได้ตอบแทนจากการเลือกถือทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ กัน การจัดส่วนประกอบในการถือสินทรัพย์เรียกว่า Portfolio ซึ่งการจัด Portfolio ในความคิดของ Friedman ไม่ได้หมายถึงพันธบัตรอย่างเดียว ตามแนวคิดของ Keynes แต่ Friedman เห็นว่ารูปแบบต่าง ๆ ในการถือสินทรัพย์ของบุคคลมีมากกว่า 5 แบบ ดังนี้

1. เงิน (Money) หมายถึง สิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการชำระหนี้ หรือในการชำระหนี้ค่าสินค้าซึ่งมีมูลค่าในรูปตัวเงินคงที่ Friedman ถือว่าอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของเงินขึ้นอยู่กับระดับราคาทั่วไปของสินค้าและบริการ

2. พันธบัตร (Bond) หมายถึง สิทธิเรียกร้องที่มีต่อกระแสของเงินที่จะได้รับชำระในอนาคต ซึ่งมีมูลค่าในรูปตัวเงินคงที่ต่อปี (Nominal Yield) Friedman เชื่อว่าบุคคลจะเลือกถือพันธบัตร เมื่อผลตอบแทนจากพันธบัตรนั้นสูง โดยคาดหมายว่าผลตอบแทนในรูปตัวเงินคงที่ต่อไป หรืออัตราดอกเบี้ยจากการถือพันธบัตรนั้นสูงกว่าดอกเบี้ยในท้องตลาด ก็จะถือเงินสดน้อยลง

3. หุ้น (Equity) หมายถึง สิทธิเรียกร้องที่มีต่อผลตอบแทนของธุรกิจตามสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ การพิจารณาผลตอบแทนของการถือสินทรัพย์ในรูปของหุ้นนั้น Friedman พิจารณาผลตอบแทนของหุ้นเช่นเดียวกับผลตอบแทนของพันธบัตร (Bonds) Friedman เห็นว่าการเลือกถือหุ้นมีผลให้การถือเงินสดลดลง โดยที่ผลตอบแทนจากหุ้นพิจารณาเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ผลตอบแทนต่อปีในกรณีที่ราคาไม่เปลี่ยนแปลง
- 2) จากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลตอบแทนในรูปตัวเงิน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ของราคา
- 3) จากกำไรส่วนทุนหรือขาดทุนส่วนทุน อันเนื่องมาจากราคาตลาดของหุ้นที่เปลี่ยนแปลงไป

4. สินค้ากายภาพที่ไม่มีมนุษย์ (Physical Non-Human Goods) Friedman หมายถึง สินค้าที่มีตัวตน จับต้องได้ ผลตอบแทนจากสินค้าคือเมื่อบุคคลคาดว่าราคาสินค้าในอนาคตจะสูงขึ้นกว่าเดิม บุคคลจะต้องเปลี่ยนมาถือสินค้าเพื่อเก็งกำไร

5. ทุนมนุษย์ (Human Capital) Friedman หมายถึง มนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง ทรัพย์สินมนุษย์คือกำลังความสามารถในการผลิต (Productive Capacity) ของมนุษย์ และสามารถก่อให้เกิดรายได้

2. การออมของระบบเศรษฐกิจไทย

การออมในประเทศเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่งที่เอื้อให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ทั้งนี้เพราะกลยุทธการพัฒนาประเทศที่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ นอกจากจะทำให้ประเทศต้องประสบปัญหาการดูแลเงินทุนไหลเข้า-ออก ให้เหมาะสม เศรษฐกิจในแต่ละขณะอันส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการเงินแล้ว ปัจจุบันมีประเทศใหม่ ๆ ที่เริ่มพัฒนาและเข้ามาดูดซับแหล่งเงินออมของโลก ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดเพิ่มมากขึ้น การพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศดังกล่าว จึงประสบข้อจำกัดและต้องแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นการเร่งระดมเงินออมในประเทศโดยเฉพาะเพื่อลดช่องว่างการออมและการลงทุนจึงเป็นกลยุทธสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกับการส่งเสริมการลงทุนที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2.1 โครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจไทย

โครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การออมของเอกชนและการออมของภาครัฐบาล สำหรับการออมภาคเอกชนนั้นจะประกอบไปด้วยการออมของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจเอกชน ส่วนการออมของภาครัฐบาลจะประกอบไปด้วยการออมของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ

ตาราง 1 อัตราการออมสุทธิตามโครงสร้างการออมของระบบเศรษฐกิจ

(พันล้านบาท)

ปี	การออมสุทธิ	การออมภาคเอกชน			การออมภาครัฐ		
		การออมสุทธิ	ภาคครัวเรือน	ภาคธุรกิจ	การออมสุทธิ	ภาครัฐบาล	ภาครัฐวิสาหกิจ
2527	222.5	122.7	106.0	16.1	17.3	5.7	11.6
2528	244.6	140.4	124.8	15.6	11.2	(3.3)	14.5
2529	276.9	125.7	134.7	18.0	20.2	4.8	15.4
2530	357.4	193.0	161.2	31.8	47.9	29.4	18.5
2531	499.5	255.4	211.1	44.3	110.7	85.4	25.3
2532	633.0	329.3	267.4	61.9	146.5	112.8	33.7
2533	530.1	305.5	213.1	92.3	224.5	182.6	41.9
2534	634.5	357.4	255.4	102.0	277.0	234.1	42.9
2535	673.4	405.6	267.1	138.5	267.8	222.2	45.5
2536	758.3	449.7	279.7	170.0	308.6	255.2	53.3
2537	894.6	503.0	256.0	247.0	391.5	329.3	62.1
2538	1022.7	575.7	318.0	257.6	447.0	378.6	68.3
2539	1026.4	530.2	277.9	252.2	496.2	431.4	64.8
2540	933.3	434.8	296.9	137.8	498.5	410.8	87.6
2541	790.9	581.6	470.2	111.3	209.3	229.7	-20.4
2542	693.8	499.9	409.3	90.6	193.9	150.7	43.2
2543	819.7	597.9	347.5	250.4	221.9	160.7	61.2
2544	791.6	512.9	252.9	260	278.7	176	102.7
2545	875.3	461.2	183.3	277.9	414.1	248.2	165.9
2546	956.7*	512.8*	206.5*	306.3*	443.9*	306.0*	137.9*
2547	793.8*	564.2*	229.6*	334.6*	503.7*	363.8*	109.9*
2548	1119.3*	615.8*	252.8*	363.0*	503.5*	421.6*	81.9*
2549	1200.5*	667.2*	275.9*	391.3*	533.3*	479.4*	53.9*

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549) การออมในประเทศ (ออนไลน์)

* ค่าประมาณการ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

ในระยะเวลาผ่านมา อัตราการออมของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยการออมสุทธิเพิ่มสูงขึ้นจาก 225.5 พันล้านบาท ในปี 2527 เป็น 1029.4 พันล้านบาท ในช่วงปี 2539 และเริ่มลดลงในช่วงภายหลังการเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ คือตั้งแต่ ปี 2540 เป็นต้นมา

สำหรับการออมภาครัฐซึ่งรวมทั้งของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจาก 17.3 ในปี 2527 เป็น 498.5 ในปี 2540 โดยการออมของภาครัฐเร่งตัวขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจขยายตัวสูงทำให้การจัดเก็บรายได้จากภาษีหลายประเภทเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการปรับโครงสร้างภาษีและการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บโดยเฉพาะการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ตลอดจนการรักษาวินัยการคลังอย่างเคร่งครัด

สำหรับการออมรัฐวิสาหกิจค่อนข้างทรงตัว เนื่องจากนโยบายควบคุมราคาสาธารณูปโภค และการดำเนินงานที่ยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้รายได้และกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจต่ำกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจตามราคาปัจจุบันในช่วงดังกล่าว แต่หลังจากรัฐบาลดำเนินนโยบายผ่อนคลายการควบคุมราคาค่าบริการ และดำเนินการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง ก็มีผลทำให้การออมของรัฐวิสาหกิจขยายเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่มีผลการดำเนินการที่ไม่ดีและประสบกับการขาดทุนอยู่ แต่การที่ทางการมีการดำเนินนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทำให้บทบาทการออมรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มลดลง

ด้านการออมภาคเอกชน ซึ่งการออมภาคธุรกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 16.1 พันล้านบาท ในปี 2527 เป็น 252.2 ในปี 2539 ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและธุรกิจส่งออก ทำให้กำไรของภาคธุรกิจเพิ่มขึ้นติดต่อกันเป็นเวลาหลายปีและเริ่มลดลงในปี 2540 ตามสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ

สำหรับการออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับการออมในส่วนอื่น แม้รายได้ของครัวเรือนจะได้เพิ่มขึ้นพอสมควร แต่เนื่องจากเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วตลอดจนมีการแข่งขันทางธุรกิจและเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ทำให้ครัวเรือนเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายและอุปโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น

2.2 รูปแบบการออมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินเปรียบเสมือนหัวใจในการประกอบธุรกิจของประเทศ เพราะเงินทุนทั้งหลายได้มาจากการปล่อยให้กู้ยืมทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ โดยมีที่มาจากเงินออมของประชาชนเป็นหลัก ยิ่งประเทศใดมีปริมาณเงินออมสูงและมีสถาบันการเงินที่มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยของการให้กู้ยืมต่ำ เป็นแรงกระตุ้นให้มีการแข่งขัน ประชาชนก็จะมีความอยู่ดีกินดี

สถาบันการเงินสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. สถาบันการเงินในระบบ เป็นสถาบันการเงินที่ถูกตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับควบคุมการดำเนินงานของสถาบันการเงินในแต่ละประเภท

2. สถาบันการเงินนอกระบบ เป็นสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ไม่มีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับควบคุมการดำเนินงาน เช่น การกู้ยืมกันโดยตรง การเล่นแชร์ สินเชื่อทางการค้า การซื้อขายลดเช็ค เป็นต้น สถาบันการเงินนอกระบบมีลักษณะที่แตกต่างกันไปหลายรูปแบบและยากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในทางข้อเท็จจริงแล้วอาจไม่เรียกว่าเป็นสถาบันการเงินก็ได้ เพราะกฎหมายมิได้รับรอง

สถาบันการเงินในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการออมสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่หลักในการรับฝากเงินจากประชาชน และเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมาก สำหรับการออมที่ธนาคารพาณิชย์จะอยู่ในรูปแบบของการฝากเงิน ใน 3 ลักษณะ เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposit) เงินฝากประจำ (Time Deposit) และบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน (Current Account)

2. ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป และออกสลากออมสินซึ่งผู้ออมมีสิทธิถูกสลากออมสินได้ นอกจากนั้นยังให้กู้ยืมแก่เอกชนที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนในระยะสั้น การให้กู้ยืมแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยและให้กู้ยืมในรูปของสินเชื่อสวัสดิการสำหรับข้าราชการและพนักงานขององค์การของรัฐที่มีรายได้น้อย

3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีจุดประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพการดำเนินงานของเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งมีฐานะการเงินไม่ดี ในขณะเดียวกันก็รับฝากเงินจากประชาชน ประเภทของเงินฝาก ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากตามส่วนเงินกู้ ผลตอบแทนจากการฝากเงินจะอยู่รูปของอัตราดอกเบี้ย

4. ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ให้บริการรับฝากเงินทั้งเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ ทั้งยังเป็นการช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชน เพื่อให้มีที่อยู่อาศัยของตนเอง และให้ความช่วยเหลือแก่นิติบุคคลทำการจัดสรรที่ดินและบ้านจำหน่ายให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง

5. บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ทำหน้าที่ในการระดมเงินออมจากประชาชน แล้วนำเงินออมไปหาผลประโยชน์ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

6. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ทำหน้าที่จัดหาเงินทุนหรือระดมเงินออมโดยการกู้ยืมจากประชาชน แล้วนำเงินที่ได้รับมาไปลงทุนหาผลประโยชน์ ด้วยการให้กู้ยืมแก่บุคคลทั่วไปที่มีความต้องการเงินทุนเพื่อนำไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ที่ยังให้ความช่วยเหลือทางการเงินระยะยาวแก่ผู้ประสงค์จะซื้อที่ดินและบ้านเพื่ออยู่อาศัย หรือที่ดินและโรงงานเพื่อการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

7. สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง โดยสหกรณ์ออมทรัพย์มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป็นแหล่งออมเงินและเป็นแหล่งกู้ยืมเงิน

8. สหกรณ์การเกษตร ทำหน้าที่จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพและใช้จ่ายในครอบครัวโดยดอกเบี้ยในอัตราต่ำและเหมาะสม และส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ โดยวิธีฝากเงินทั้งฝากประจำและฝากสะสม

9. บริษัทประกันชีวิต

การประกันชีวิตเป็นวิธีการออมทรัพย์อย่างหนึ่ง คือเป็นการประกันในด้านการเงินสำหรับผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์ โดยบริษัทประกันมีหน้าที่เก็บเบี้ยประกัน และรับผิดชอบการจ่ายเงินผลประโยชน์ตามที่กรมธรรม์ระบุไว้ การประกันชีวิตเป็นสัญญาระยะยาว และเงินอนาคตเป็นเงินสด โดยผู้ประกันจะต้องจ่ายเบี้ยประกันให้กับบริษัทประกันอย่างสม่ำเสมอตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อผู้ประกันยังไม่เสียชีวิตและครบประกันตามเวลาที่กำหนด ก็จะได้เงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ย ทำให้เกิดรายได้ในยามที่จำเป็น ในยามชราภาพ หรือเก็บไว้เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน เป็นการปลูกฝังให้รู้จักประหยัด และให้เกิดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

สรุปได้ว่า สถาบันการเงินหลักของไทยซึ่งเป็นสถาบันการเงินในระบบประกอบไปด้วย 9 สถาบัน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร และบริษัทประกันชีวิต สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้มีวิวัฒนาการมาตามลำดับ และในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันการเงินเหล่านี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของระบบการเงินของโลก พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย และคาดว่าในอนาคตสถาบันการเงินของไทยจะขยายวงกว้างออกไปทั้งทางด้านจำนวน ประเภท และการให้บริการของสถาบันการเงิน

2.4 แผนแม่บทชุมชน : แผนแห่งการพึ่งพาตนเอง

แผนแม่บทชุมชน คือ แผนแกนกลางของชุมชนที่มีกรอบ และแนวทางในการพัฒนาชุมชน เป็นเสมือนหนึ่งเส้นทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายตามแนวทางที่ชุมชนต้องการ อันจะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจะคิด ทำ และปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำกิจกรรมในชุมชน อันจะก่อประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม ตลอดจนสวัสดิการอันพึงมีที่ชุมชนต้องการให้เกิดผลย้อนกลับมายังสมาชิกของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ ดังกล่าว จำเป็นต้องได้ รับการกระตุ้นอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยเวลา โอกาส เงื่อนไข และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งแผนแม่บทชุมชนต้องเป็นกระบวนการจัดระบบการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน

กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

1. การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เมื่อทำการคัดเลือกชุมชนที่จะดำเนินการจัดทำแผนแม่บทชุมชน แล้วสิ่งที่จะต้องดำเนินการที่สำคัญ คือ การจัดเวทีแลกเปลี่ยน การพูดคุยปรึกษาหารือชี้แจง วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน หาจุดร่วมความเต็มใจตั้งใจของชุมชน และแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรชุมชน ต่าง ๆ เช่น อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และพระสงฆ์ เป็นต้น

2. กระบวนการจัดเก็บข้อมูล กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่สำคัญ และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีที่สุด คือ ให้ชุมชนได้เก็บรวบรวมข้อมูลของเขาเอง เพื่อให้เขารู้จักชุมชนของตนเอง/ชุมชนอื่น ภูมิประเทศ ธรรมชาติ ผลผลิต สภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความเชื่อ กิจกรรมการพัฒนาในชุมชน การแสวงหาผู้นำที่ชุมชนมีความเชื่อถือ โดยการชี้แจงและชักชวน ซึ่งจะต้องเป็นผู้นำกิจกรรมผู้มีประสบการณ์ มีความคล่องตัว มีความรอบรู้ และมีความกระตือรือร้น

3. การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน โดยจะต้องพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา เพื่อดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประมวลความเชื่อมโยงปัญหา วิธีแก้ปัญหา การบริหารจัดการเข้ากับข้อมูลศักยภาพซึ่งต้องมีวิทยากรนำ

3.2 นำความคิดสู่ชุมชน จัดเวทีแลกเปลี่ยน

3.3 รวบรวมจัดหมวดหมู่ลำดับความสำคัญ

4. พัฒนาสู่โครงการ / กิจกรรม เมื่อได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยชุมชนแล้ว จะนำเอาข้อมูลที่ได้มาพัฒนาสู่โครงการหรือกิจกรรม โดยพิจารณาตามความสำคัญของปัญหา ความเร่งด่วนของแหล่งทุน และการดำเนินการโดยไม่ต้องหางบประมาณ เป็นต้น

5. การพึ่งพาตนเองของชุมชนลดการพึ่งพาจากภายนอกชุมชนให้มากที่สุด นั่นคือ แผนแม่บทชุมชนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การทำงานการพัฒนาชนบท หรือชุมชนแนวใหม่ ของบุคคลหรือองค์กรในภาครัฐ หรือเอกชนก็ตาม จำเป็นต้องมีการปรับบทบาทใหม่ ต้องละเลิกความเคยชินในระบบและวิธีการเดิม และต้องเข้าใจในองค์รวมของการพัฒนาชุมชนว่า การพัฒนาชุมชน ไม่ใช่การสงเคราะห์ หรือการนำเงินทุนไปให้ แต่จะต้องมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนรู้จัก เพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้

ปัจจุบันประเทศไทยของเราไม่ได้มีเงินเหลือเฟือ หรือมีเงินทุนที่จะทำโครงการพัฒนาใดได้อย่างคล่องตัวอีกแล้ว เงินทุนที่ไหลล้นเศรษฐกิจของประเทศไทยยังจำเป็นต้องอาศัยการกู้ยืมจากต่างประเทศเสริมสภาพคล่องให้การเงิน และการคลังดำรงสภาพอยู่ต่อไปได้ และหากเรายังต้องพึ่งพาอาศัยเงินกู้จากต่างประเทศ เพราะงบประมาณของรัฐจำเป็นต้องตั้งไว้เพื่อการใช้หนี้ต่างประเทศในทุกปี เรื่อย ๆ ไปและยังทำให้งบประมาณในงบลงทุนเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ลดลงเป็นลำดับเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีหนทางในการอยู่รอดของประเทศไทยก็ยังพอมีหนทาง นั่นคือ การหยุดกู้เงินจากต่างประเทศ กัมน้ำกัมนตาใช้หนี้ที่มีอยู่ให้ทุเลาเบาบางลงไป มีมาตรการในการส่งเสริมการออมให้มากขึ้น และสิ่งสำคัญที่สุด จะต้องเสริมศักยภาพของชุมชนทุกชุมชนให้มีความเข้มแข็งเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ พึ่งพาภายนอกชุมชนให้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ดี หลักการดังกล่าวข้างต้นน่าจะเป็นจริงเป็นจริงขึ้นมาได้ นั่นก็คือ เหล่านักพัฒนาทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ และเอกชน ต้องออกมาทำงานกันให้มาก ๆ ทำงานตามบทบาทภารกิจ และตามความถนัดของตนเอง นั่นก็คือ การผลักดันให้เกิดแผนแม่บทชุมชนของแต่ละชุมชนขึ้นมาให้ได้ หากชุมชนทุกชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ นั่นก็หมายถึงประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้เช่นกัน พร้อมกันนี้ แต่ละชุมชนต้องมีการส่งเสริมการออมให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกในชุมชนนั้นได้ ทำให้เกิดเป็นนิสัยและเกิดเป็นวัฒนธรรมการออมสืบต่อไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน

2.5 วัฒนธรรมการออม

ในวัยเด็กผู้คนจะได้รับการปลูกฝังจากบิดามารดา หรือครูบาอาจารย์ให้รู้จักอดออม รวมทั้งให้ตระหนักถึงประโยชน์ของการออมเงิน เมื่อวัยทำงานต่างมีรายได้เป็นของตนเอง สิ่งที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กกลับเลือนลางไปตามกระแสของสังคมที่เน้นการบริโภค ประกอบกับยุคสมัยที่คนต้องต่อสู้กับความอยากได้อยากมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีให้เห็นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รถยนต์ราคาแพง และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบันนี้ ส่งผลกระทบต่อการออมของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ดี การออมนั้นมีความสำคัญต่อชีวิตในอนาคตอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันโครงสร้างทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป จากในอดีตเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วย พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย

และลูกหลาน เริ่มกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวขนาดเล็กที่มีเพียง พ่อ แม่ ลูก ด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทำให้แต่ละครัวเรือนต้องต่อสู้ดิ้นรน แข่งขันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม ดังนั้น การออมก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ครัวเรือนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข

2.6 เกี่ยวกับชุมชนไม้เรียง และหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยพื้นที่ทั้งที่ติดกับทะเล พื้นที่ส่วนที่เป็นที่ราบชายฝั่ง และพื้นที่สูงภูเขา ทำให้สภาพการตั้งหลักแหล่งของชุมชนมีความแตกต่างกัน และประชาชนในจังหวัดมีหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่อาชีพการประมง อาชีพการทำนา และอาชีพการทำสวน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสภาพพื้นที่ทั้งที่เป็นพื้นที่ริมฝั่งทะเล พื้นที่ราบชายฝั่งลุ่มน้ำ และพื้นที่สูงภูเขา ซึ่งทำให้ชุมชนในนครศรีธรรมราชมีวิถีชีวิตและวิถีการผลิตที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมกันนี้ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนของตน เช่น ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง หมู่บ้านคีรีวง และกลุ่มอื่น ๆ

ชุมชนไม้เรียง

ศูนย์การศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียงเป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีประวัติความเป็นมามานานกว่า 100 ปี อยู่ในตำบลไม้เรียง ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีทรัพยากรที่สำคัญทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้พัฒนามาโดยลำดับด้วยความยั่งยืนและมั่นคง จนได้รับการยอมรับให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการพึ่งตนเองภายในชุมชนสูง อันเป็นผลมาจากการวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และมีการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวตนของชุมชนอย่างเด่นชัดทั้งในด้านวิถีคิด และวิถีการดำรงชีวิต จึงแสดงถึงสำนึกแห่งความเป็นชุมชนร่วมกันที่พัฒนาไปสู่การพึ่งตัวเองอย่างยั่งยืน จนเกิดเครือข่าย “ยมนา” ขึ้น (ย = ยางพารา, ม = ไม้ผล และ นา = นาข้าว) นอกจากนี้ชุมชนไม้เรียงยังเป็นชุมชนต้นแบบอีกชุมชนหนึ่งที่เชื่อมั่นและยึดถือแนวคิดการพึ่งตนเองอันเป็นแนวคิดที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับสังคมชุมชนหมู่บ้านไทยในปัจจุบัน จนเกิดผลสัมฤทธิ์นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชนในที่สุด โดยอาศัยแนวทางของกลุ่มเกษตรกรทำสวนไม้เรียงเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม โดยกลุ่มเกษตรกรทำสวนไม้เรียงได้รวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ มาไว้ในระบบศูนย์การเรียนรู้ที่มีวิถีคิดคือการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการจากการวิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนใน 3 เรื่องหลัก คือ

1. การให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน (กศ.น.) เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนวิชาสามัญอย่างน้อยจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะได้เรียนรู้และอยู่ในสังคมอย่างเท่าทัน

2. ให้การเรียนรู้ในสิ่งที่เขาควรจะรู้ เช่น เรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย การสหกรณ์ การบริหารจัดการ ฯลฯ เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

3. ให้การเรียนรู้ในสิ่งที่เขาอยากรู้ เป็นการให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพตามความสนใจของสมาชิกในชุมชนและความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ทรัพยากรของชุมชน

หมู่บ้านคีรีวง

หมู่บ้านคีรีวงเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ซึ่งตั้งในบริเวณที่ราบเชิงเขาตอนกลางของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด ประชาชนมีอาชีพทำสวนผลไม้เป็นหลัก มีการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อก่อตั้งธนาคารหรือกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน ที่มีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาของหมู่บ้านที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างผลผลิตและราคา ซึ่งหมู่บ้านคีรีวงมีผลผลิตมากมายแต่กลับต้องขายผลไม้ออกไปในราคาที่ตลาดเป็นผู้กำหนด ผลผลิตมากแต่รายได้ก็น้อยก็ยอมทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีหนี้สินนอกระบบมากขึ้น ดังนั้นเพื่อช่วยเหลือใช้ชาวบ้านพ้นจากภาระหนี้สินดอกเบี้ยสูง และการขาดแคลนทุนรอน จึงมีการตั้งธนาคารหรือกลุ่มออมทรัพย์คีรีวงขึ้นมา ทำให้ให้ชาวบ้านตระหนักในคุณค่าของการมีกลุ่มออมทรัพย์และความสามารที่จะพึ่งพิงกันเองในหมู่บ้าน การรณรงค์ต่อต้านสุราและการพนันก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างสงบสุข และมีเวลา มีสติที่จะดูแลการผลิตและชีวิตครอบครัวของตนเองและมีนโยบายที่จะช่วยเหลือการฟื้นตัวของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเป็นสำคัญ

ทั้งศูนย์การศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการก่อตั้งขึ้นแก้ปัญหาหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพและหันมาออมเงินมากขึ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นวัฒนธรรมการออมที่ชัดเจนของชุมชนในสังคมไทย โดยเฉพาะการออมภาคครัวเรือน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ชัยยศ สรรพทรัพย์ (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ปีการเพาะปลูก 2547/48 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมรวมของครัวเรือนเกษตรกรในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษารายได้สุทธิในภาคการเกษตร รายได้สุทธินอกภาคเกษตร สินทรัพย์ และสัดส่วนจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการออมรวมของเกษตรกรในเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ หนี้สิน

2. จินดาพร บุตรอารีย์ (2543) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปีการเพาะปลูก 2541/2542 พบว่า รายได้สุทธิทางการเกษตร รายได้สุทธินอกภาคการเกษตร หนี้สิน และระยะเวลาในการเป็น

ครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จำนวนสมาชิกในครอบครัว จะมีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนเกษตรกรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปณิตา มนตรี (2547) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พบว่า รายได้ที่ใช้จ่ายจริงต่อหัวและพฤติกรรมการออมหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมของครัวเรือน ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน ทรัพย์สินและค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน

4. โสภณ โรจน์ธำรงค์ (2528) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของกลุ่มครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก นอกจากนี้ความยืดหยุ่นของเงินออมต่อรายได้ของกลุ่มครัวเรือนต่าง ๆ มักมีค่ามากกว่าหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เงินออมของครัวเรือนจะมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่ารายได้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้คงเป็นเพราะครัวเรือนต่าง ๆ พยายามรักษามาตรฐานการบริโภคให้ใกล้เคียงกัน

ในกรณีของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมดและกลุ่มเขตเทศบาล จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการออมในทางลบ ส่วนกลุ่มบริเวณนอกเขตเทศบาลจำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อยของแต่ละเขต ปรากฏว่าจำนวนผู้พึ่งพิงมีนัยสำคัญทางสถิติกับการออมเป็นเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

5. เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า รายได้หลังหักภาษีของครัวเรือน (Y_d) และทรัพย์สิน (W) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการออม อายุของหัวหน้าครัวเรือน (Age) และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (EDU) มีความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกและลบกับการออม และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิงมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการออมของครัวเรือน

6. อัญชลี จันทรดี (2529) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประเทศไทย ได้ผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดอัตราส่วนการออมต่อรายได้เรียงตามลำดับ คือ อัตราส่วนรายได้ต่อรายได้ในปีที่ผ่านมา แนวโน้มของเวลา สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของการออมต่อรายได้ร้อยละ 49.28 และเมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ภาษี และอัตราดอกเบี้ย เข้าไปในแบบจำลองพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ สามารถ

อธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนการออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 82.23 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนของการออมต่อรายได้มากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของรายได้ต่อรายได้ในปีที่ผ่านมา ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ แนวโน้มของเวลา ภาษี และอัตราดอกเบี้ย ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานรายได้ถาวร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนการออมต่อรายได้ คือ อัตราส่วนการบริโภคในปีที่ผ่านมาต่อรายได้ และแนวโน้มของเวลา สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของการออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 38.27 และเมื่อนำจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยไม่มีรายได้เข้ามาในแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของการออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 57.50 อัตราส่วนของการบริโภคในปีที่ผ่านมาต่อรายได้มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนของการออมต่อรายได้มากที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่ จำนวนประชากรที่อยู่ในวัยไม่มีรายได้ และแนวโน้มของเวลา

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิต พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนการออมต่อรายได้ คือ อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อรายได้ และแนวโน้มของเวลา สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนการออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 86.26 และเมื่อนำอัตราดอกเบี้ยเข้ามาในแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนของการออมต่อรายได้มากที่สุด คือ อัตราส่วนของสินทรัพย์สุทธิต่อรายได้ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่ อัตราส่วนของรายได้จากแรงงานต่อรายได้ แนวโน้มของเวลา และอัตราดอกเบี้ย ตามลำดับ

7. ไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การมีบุตร ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการออมทรัพย์สินของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการออมทรัพย์สินเพื่อใคร วัตถุประสงค์ในการออมทรัพย์สินแบบผูกพันและรูปในการออม ทั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมทรัพย์สินมากที่สุด คือ ระดับรายได้ ช่วงอายุ และอาชีพหลัก ตามลำดับ

8. จิตสุตา ทองปาน (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือน พบว่า รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงต่อหัว และพฤติกรรมการออมหลังวิกฤติเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมภาคครัวเรือน ในขณะที่ทรัพย์สิน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน

9. สุทิพย์ พิบูลย์ทิพย์ (2538) ศึกษาเรื่อง การออมของครัวเรือนในสถาบันการเงินในประเทศไทย พบว่า รายได้ของครัวเรือนที่แท้จริง อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของการออม และจำนวนสาขาของสถาบันการเงินมีอิทธิพลในทางบวกกับการออมของครัวเรือนที่แท้จริง

10. อังรา สงสมพันธ์ (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดการออมภายในประเทศ พบว่า อัตราเงินเพื่อมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมภายในประเทศเบื้องต้น มูลค่าการส่งออก, หนี้ต่างประเทศของภาครัฐบาล, การลงทุนโดยตรงของภาคเอกชน, ผลต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี (MLR) กับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในตลาดยุโรป (LIBOR), เงินโอนสุทธิซึ่งรัฐบาลได้รับจากต่างประเทศ และรายได้ต่อหัวที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมในประเทศเบื้องต้น

11. ศศิธร ชนะภัย, ร้อยตำรวจเอก หญิง (2546) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมและการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนจำกัด พบว่า สมาชิกส่วนสหกรณ์ใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อเก็บเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย หรือชรา รองลงมาได้แก่ เพื่อต้องการออมทรัพย์จากการสะสมค่าหุ้นรายเดือน เพื่อการศึกษาของตนหรือผู้อยู่ในอุปการะตามลำดับ และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ, อายุ, การศึกษา, รายได้รวมของครัวเรือน และรายจ่ายรวมของครัวเรือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม

12. ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย ในช่วงปี 2539 พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีดังนี้

1. ระดับมหภาค

(1) ประชากรในวัยทำงาน มีความโน้มเอียงที่จะออมสูงกว่ากลุ่มอื่น หากประเทศมีสัดส่วนของประชากรในวันทำงานสูงขึ้น จะมีผลทำให้อัตราการออมของครัวเรือนไทยสูงขึ้น

(2) เศรษฐกิจของประเทศที่ขยายตัวในอัตราสูงจะส่งผลให้ความสามารถในการออมของครัวเรือนสูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของรายได้

(3) การเพิ่มอัตราภาษีที่จัดเก็บบนฐานการบริโภค เช่น ภาษีการค้า และภาษีมูลค่าเพิ่มมีส่วนช่วยยับยั้งการบริโภคของครัวเรือน และช่วยเพิ่มอัตราการออมภาคครัวเรือน

(4) เงินทุนไหลเข้ามาจากต่างประเทศมีผลลบต่ออัตราการออมในประเทศรวมถึงการออมของครัวเรือน เป็นเพราะอุปทานของเงินทุนในระบบที่เพิ่มขึ้น ลดแรงจูงใจของสถาบันการเงินในการระดมเงินออมจากแหล่งภายในประเทศ

(5) การขยายตัวของการบริการทางการเงิน มีผลลบต่อการออมของครัวเรือน เพราะที่ผ่านมา สถาบันการเงินเร่งขยายบริการทางการเงิน โดยเน้นขยายบริการด้านสินเชื่อมากกว่าระดมเงินฝาก ทำให้ครัวเรือนสามารถกู้ยืมจากสถาบันการเงินง่าย หักล้างกับผลดีที่เกิดจากการที่ประสิทธิภาพในการระดมเงินออมสูงขึ้นจากการที่ตลาดการเงินมีเครื่องมือเพื่อการออมที่หลากหลายขึ้น

2. ระดับจุลภาค

ในปี 2535 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกสำรวจพฤติกรรมการออมครัวเรือนโดย สุ่มตัวอย่าง โดยมีข้อสรุปดังนี้

(1) ครัวเรือนที่ยากจนเกินกว่าจะมีเงินเหลือเพื่อการออม ซึ่งความสามารถที่จะ ออมของครัวเรือนในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะอัตราการเติบโตของภาค เกษตรล้าหลังกว่าภาคอื่น ๆ

(2) อัตราดอกเบี้ยมีผลในการเป็นแรงจูงใจให้มีการออมเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้ สูงมากเท่านั้น แต่ครัวเรือนกลุ่มนี้คิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากของประชากรทั้งหมด การเปลี่ยนแปลง ของอัตราดอกเบี้ยจึงมีผลต่อการออมภาคครัวเรือนในภาพรวมไม่มากนัก

(3) การเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีผลทำให้ครัวเรือนออมมากขึ้น

13. ชำรงศ์ อุดมไพจิตรกุล; และคณะ (2548) ศึกษาเรื่อง ตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะ ความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความพร้อมของจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเอาชนะความ ยากจนนั้นเกิดจากพลังประชาชน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ เกี่ยวข้อง ในการมองปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาฐานะของประชาชนให้ดีขึ้น เริ่มจากการมี ส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ต่อกันของทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานราชการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา ครอบครัว และองค์กรเอกชน กอรปกับภาวะความเป็นผู้นำ ซึ่งผลที่ได้รับก็คือ ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายลดน้อยลง การออมทรัพย์มากขึ้น และการนำเงินออมไป ลงทุนมากขึ้น ทำให้เกิดความยั่งยืนในการเอาชนะความยากจนตลอดไป

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการออมของ ครัวเรือนมีความสำคัญโดยตรงประชาชนที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะการออมภาค ครัวเรือนคือหัวใจที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน โดยการออมนั้นถูกกำหนดความสามารถใน การควบคุมพฤติกรรม โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธศาสนา

ผู้วิจัยจึงได้อาศัยแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาตั้งเป็นสมมติฐาน โดยรวม กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุด ของสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน และรายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่าย ของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ มีผลต่อการออมภาคครัวเรือน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาปัจจัยการออมของครัวเรือน และพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยแบ่งขอบเขตของการศึกษาได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ข้อมูลด้านระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวโน้มการออมซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยกำหนดการออมเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อดูความสำคัญของปัจจัยที่มีต่อการออม

3. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี (Time series data) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี ซึ่งรวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่รวบรวม ได้แก่ ระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือน เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) คือ การนำข้อมูลทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติ สร้างสมการในรูปสมการถดถอย (Linear regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) เพื่อนำมาอธิบายและสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือน

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการศึกษาข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนและปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อดูความสำคัญของปัจจัยที่มีต่อการออมภาคครัวเรือน โดยมีการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และ ครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ.ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,434 ครัวเรือน แบ่งเป็นชุมชนไม่เรียง จำนวน 1,156 ครัวเรือน คิดเป็น 80% และหมู่บ้านคีรีวง จำนวน 278 ครัวเรือน คิดเป็น 20% สาเหตุที่เลือกพื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากการรวมกลุ่มของครัวเรือนที่ได้รับการยอมรับทั่วประเทศ และได้มีผู้สนใจเดินทางไปศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชุมชนไม่เรียงยังเป็นชุมชนตัวอย่างที่มีการรับประกันด้วยรางวัลแมกไซไซ ปี 2547 สาขาพัฒนาชุมชนอีกด้วย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครัวเรือนในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และ ครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบขนาดของประชากรเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ว่ามากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 (หรือ 0.05) โดยใช้สูตรของ Yamane (Taro Yamane : 1967)

$$n = \frac{N}{1 + N e^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของกลุ่มประชากร
	e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าจะได้

$$n = \frac{1434}{1 + 1434(0.05)^2}$$

$$= 312$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 312 ตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครั้วเรือนในชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง และครั้วเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ.ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช จำนวนรวมทั้งสิ้น 312 ครั้วเรือน โดยมีการแบ่งเป็นชุมชนไม้เรียง 80% ได้เท่ากับ 250 ครั้วเรือน และหมู่บ้านคีรีวง 20% ได้เท่ากับ 62 ครั้วเรือน รวมเป็น 312 ครั้วเรือน

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้แบบสอบถามกับครั้วเรือนในชุมชนไม้เรียง และครั้วเรือนในหมู่บ้านคีรีวง โดยผู้ตอบแบบสอบถามสะดวก มีเวลาในการตอบและสมัครใจให้ความร่วมมือ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือน และลักษณะที่อยู่อาศัย โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายได้รวมต่อเดือน (หลังหักภาษี) และรายจ่ายรวมต่อเดือน โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบถามเกี่ยวกับประเภทของรายได้และรายจ่าย โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออม ในด้านระดับการออม โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการออม และวัตถุประสงค์การออม โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาแบบทดสอบจะได้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
3. นำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ ไปขอคำปรึกษาจากประธานและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม พิจารณา ตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครั้วเรือนในชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง และครั้วเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังนี้ คือ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง คือ ครั้วเรือนในชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง และครั้วเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช จำนวน 312 ครั้วเรือน โดยจะเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2549 – 31 กรกฎาคม 2549

2.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า
3. การประมวลผลข้อมูล นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ โปรแกรม SPSS For Window Version 11.0 และการแจกแจงความถี่ของทุกตัวแปรแล้วคำนวณร้อยละ (Percentage)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการดังนี้
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของประชากรในประเทศไทย ในด้านระดับการออม รูปแบบการออม และวัตถุประสงค์ของการออม โดยเป็นการวัดความถี่

4.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของประชากรในประเทศไทย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน และค่าใช้จ่าย ต่อเดือน โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 35)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	=	ค่าร้อยละ
	f	=	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	=	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square test) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1.3 โดยใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544 : 182)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

ความถี่ที่คาดหวัง	E_{ij}	=	$\frac{R_i \times C_j}{N}$
เมื่อ	χ^2	=	ค่าไค-สแควร์
	O_{ij}	=	ความถี่ที่ได้จากการสังเกต
	E_{ij}	=	ความถี่ที่คาดหวังไว้หรือความถี่ที่ได้มาตามทฤษฎี
	R_i	=	ผลรวมของความถี่ในแถวที่ i
	C_j	=	ผลรวมของความถี่ในคอลัมน์ที่ j
	N	=	ขนาดของประชากร

2.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ถ้ามีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม โดยที่ความสัมพันธ์อยู่ในรูปเชิงเส้น จะได้สมการความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังนี้ (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2542 : 292)

$$Y = a + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + e$$

โดยที่	a	แทน	ส่วนตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $X_1 = X_2 = \dots = X_k = 0$
	β_{1-k}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient)
	X_{1-k}	แทน	ตัวแปรอิสระ
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

จากสมการ สามารถกำหนดเป็นสมการใหม่ ได้ดังนี้

$$\hat{S} = \hat{a} + \hat{\beta}_1 X_1 + \hat{\beta}_2 X_2 + \hat{\beta}_3 X_3 + \hat{\beta}_4 X_4$$

โดยที่	$\hat{S}$	แทน	ปริมาณการออมภาคครัวเรือน
	$\hat{a}$	แทน	ส่วนตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $X_1 = X_2 = X_3 = X_4 = 0$
	$\hat{\beta}_{1-4}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient)
	X_1	แทน	รายได้ต่อเดือน
	X_2	แทน	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อเดือน
	X_3	แทน	อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์
	X_4	แทน	อัตราเงินเฟ้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ และเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากตัวอย่าง จำนวน 312 ครัวเรือน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
χ^2	แทน	ค่าสถิติของการทดสอบไคว์สแควร์ (Chi-Square Test)
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
b	แทน	สัมประสิทธิ์การถดถอย
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของพารามิเตอร์
Beta hat	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ประมาณค่าได้โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ระดับจุลภาค

ตอนที่ 1 ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน

2. ระดับมหภาค

ตอนที่ 3 แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับคุณภาพ

ตอนที่ 1 ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน โดยแจกแจงจำนวนและร้อยละ ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศของหัวหน้าครัวเรือน		
ชาย	236	75.6
หญิง	76	24.4
รวม	312	100
2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน		
ต่ำกว่า 21 ปี	1	0.3
21 – 30 ปี	12	3.8
31 – 40 ปี	49	15.7
41 – 50 ปี	85	27.2
51 – 60 ปี	124	39.7
61 ปีขึ้นไป	41	13.1
รวม	312	100
3. สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน		
โสด	9	2.9
สมรส	259	83.0
แยกกันอยู่ / หย่าร้าง	10	3.2
หม้าย	34	10.9
รวม	312	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน		
ทำนา	0	0
ทำสวนยางพารา	159	51.0
ทำสวนผลไม้	66	21.2
รับจ้าง	51	16.3
อื่น ๆ	36	11.5
รวม	312	100
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 – 3 คน	72	23.1
4 – 6 คน	230	73.7
7 – 9 คน	6	1.9
10 คนขึ้นไป	4	1.3
รวม	312	100
6. จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง		
ไม่มี	168	53.8
1 คน	101	32.4
2 คน	30	9.6
3 คน	11	3.5
4 คนขึ้นไป	2	.6
รวม	312	100
7. ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	36	11.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	21.2
ปริญญาตรี	161	51.6
อื่น	49	15.7
รวม	312	100

จากตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยฟุ้งเฟ้อ และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน ดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 เป็นเพศหญิง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ซึ่งเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นหัวหน้าครัวเรือน และเป็นผู้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงสมาชิกในครัวเรือน

อายุ ของหัวหน้าครัวเรือน มีอายุสูงสุด 68 ปี และอายุต่ำสุด 20 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลมีอายุในช่วงระหว่าง 51 – 60 ปี มากที่สุด จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ ในช่วงระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.2 น้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3

สถานภาพสมรส ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 259 ราย คิดเป็นร้อยละ 83 รองลงมาคือ หม้าย จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9

อาชีพ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือทำสวนผลไม้ จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 รับจ้าง จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.3 และอื่น ๆ ได้แก่ ประกอบอาชีพส่วนตัว รับราชการ จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากที่สุดคือ 4 – 6 คน จำนวน 230 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.7 รองลงมาคือ 1 – 3 คน จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะฟุ้งเฟ้อ มากที่สุดคือ ไม่มีสมาชิกในวัยภาวะฟุ้งเฟ้อ จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ 1 คน คิดเป็น 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.4

ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน มากที่สุดคือปริญญาตรี จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 66 ราย คิดเป็น 21.2 น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้รวมต่อเดือน และรายจ่ายรวมต่อเดือนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือน และ รายจ่ายรวมต่อเดือนผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายได้ประจำของครัวเรือนต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	75	24.0
10,001 – 20,000 บาท	113	36.2
20,001 – 30,000 บาท	106	34.0
30,001 – 40,000 บาท	13	4.2
40,001 – 50,000 บาท	1	0.3
มากกว่า 50,001 บาท	4	1.3
รวม	312	100
รายได้อื่น ๆ		
ไม่มี	161	51.6
ไม่เกิน 10,000 บาท	131	42.0
10,001 – 20,000 บาท	18	5.8
20,001 – 30,000 บาท	1	.3
30,001 – 40,000 บาท	1	.3
40,001 – 50,000 บาท	0	0
มากกว่า 50,001 บาท	0	0
รวม	312	100
แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ		
ไม่มี	161	51.6
รายได้จากการรับจ้าง	77	24.7
รายได้ค่าดอกเบี้ยย	10	3.2
รายได้จากค่าเช่า	7	2.2
รายได้จากเงินปันผล	4	1.3
รายได้จากค่านายหน้า	8	2.6
อื่น ๆ	45	14.4
รวม	312	100

ตาราง 3 (ต่อ)

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายครัวเรือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	158	50.6
10,001 – 20,000 บาท	135	43.3
20,001 – 30,000 บาท	16	5.1
30,001 – 40,000 บาท	2	.6
40,001 – 50,000 บาท	1	.3
มากกว่า 50,001 บาท	0	0
รวม	312	100

จากตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ประจำ รายได้อื่น ๆ และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ดังนี้

รายได้ประจำ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีรายได้ประจำอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมา มีรายได้ประจำระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.0 น้อยที่สุดคือรายได้ประจำระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3

รายได้อื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากรายได้ประจำ จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.0

แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้อื่น ๆ แต่ยังมีบางครัวเรือนที่ยังมีรายได้อื่น ๆ สำหรับแหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ ที่มากที่สุด คือ รับจ้าง จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.7 น้อยที่สุดคือรายได้จากเงินปันผล จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาได้แก่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.3

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่าย

จำนวน 312 ราย		
ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ค่าอาหาร	312	100
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	142	45.5
ค่ารักษาพยาบาล	190	60.9
ค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน	142	45.5
ค่าเงินผ่อน	42	13.5
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	66	21.2

จากตาราง 4 แสดงถึงประเภทของค่าใช้จ่ายที่แต่ละครัวเรือนได้ใช้จ่ายไปในแต่ละเดือน โดยแบ่งออกเป็น ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน ค่าเงินผ่อน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ประเภทของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหาร โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับสามได้แก่ ค่าเครื่องนุ่งห่ม และค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปริมาณการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปริมาณการออมต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 2,000 บาท	72	23.1
2,001 – 4,000 บาท	122	39.1
4,001 – 6,000 บาท	94	30.1
6,001 – 8,000 บาท	17	5.4
8,001 – 10,000 บาท	3	1.0
มากกว่า 10,000 บาท	4	1.3
รวม	312	100

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีปริมาณการออมต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ในช่วงระหว่าง 2,001 – 4,000 บาท จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาได้แก่ 4,001 – 6,000 บาท จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.1 น้อยที่สุดได้แก่ 8,001 บาทขึ้นไป จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตาราง 6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการออม

จำนวน 312 ราย		
วัตถุประสงค์ในการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา	312	100
เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ	180	57.7
เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร/หลาน	134	42.9
เพื่อหวังผลตอบแทน	20	6.4
เพื่อซื้อสินทรัพย์	32	10.3

จากตาราง 6 แสดงถึงวัตถุประสงค์ในการออม โดยแบ่งออกเป็น เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร/หลาน เพื่อหวังผลตอบแทน และเพื่อซื้อสินทรัพย์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

วัตถุประสงค์ในการออมส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร/หลาน จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อซื้อสินทรัพย์ จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.3 และน้อยที่สุดได้แก่ เพื่อหวังผลตอบแทน จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตาราง 7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรูปแบบในการออม

จำนวน 312 ราย		
รูปแบบการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การออมในสถาบันการเงิน		
ฝากธนาคาร	114	36.5
สหกรณ์ออมทรัพย์	156	50.0
กรมธรรม์ประกันชีวิต	122	39.1
การออมนอกสถาบันการเงิน		
เก็บเงินสดไว้ในมือ	236	75.6
การเล่นแชร์	180	57.7
ซื้อสินทรัพย์ถาวร	42	13.5
ให้กู้โดยมีสัญญากู้ยืมตามกฎหมาย	36	11.5

จากตาราง 7 แสดงถึงรูปแบบการออม โดยแบ่งออกเป็น รูปแบบการออมในสถาบันการเงินและ การออมนอกสถาบันการเงิน โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การออมในสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นการออมในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ การออมในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และการออมในรูปแบบฝากธนาคาร จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

การออมนอกสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นการออมโดยเก็บเงินสดไว้ในมือ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ การออมโดยการเล่นแชร์ จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.7 การออมโดยการซื้อสินทรัพย์ถาวร จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 และน้อยที่สุดได้แก่ การออมโดยการให้กู้โดยมีสัญญากู้ยืมตามกฎหมาย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน ของครัวเรือนในชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง และหมู่บ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยอาศัยวิธีการทดสอบไคส์แควร์ (Chi-square test) ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน แบ่งได้ดังนี้

1. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.1 หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

เพศ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ชาย	59 25.0%	82 34.7%	95 40.3%	236 100.0%
หญิง	13 17.1%	40 52.6%	23 30.3%	79 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%
Sig. = 0.021*				
$\chi^2 = 7.779$				

* มีระดับความสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากข้อมูลในตาราง 8 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.021 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าครัวเรือนที่มีเพศของหัวหน้าครัวเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.2 หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามอายุของหัวหน้าคร้วเรือน

อายุ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่เกิน 30 ปี	4 30.8%	8 61.5%	1 7.7%	13 100.0%
31 – 40 ปี	14 28.6%	25 51.0%	10 20.4%	49 100.0%
41 – 50 ปี	22 25.9%	34 40.0%	29 34.1%	85 100.0%
51 – 60 ปี	16 12.9%	44 35.5%	64 51.6%	124 100.0%
61 ปีขึ้นไป	16 39.0%	11 26.8%	14 34.1%	41 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%

Sig. = 0.000**
 $\chi^2 = 30.550$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 9 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามอายุของหัวหน้าคร้วเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าคร้วเรือนที่มีอายุของหัวหน้าคร้วเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.3 หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

สถานภาพสมรส	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
โสด/แยกกันอยู่/หย่าร้าง	6 31.6%	8 42.1%	5 26.3%	19 100.0%
สมรส	58 22.4%	102 39.4%	99 38.2%	259 100.0%
หม้าย	8 23.5%	12 9.8%	14 41.2%	34 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%

Sig. = 0.808
 $\chi^2 = 1.603$

จากข้อมูลในตาราง 10 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.808 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 และปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.4 หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าคร้วเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคคร้วเรือนกับการออมภาคคร้วเรือน จำแนกตามอาชีพของหัวหน้าคร้วเรือน

อาชีพ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ทำสวนยาง	19 11.9%	52 32.7%	88 55.3%	199 100.0%
ทำสวนผลไม้	23 34.8%	32 48.5%	11 16.7%	66 100.0%
รับจ้าง	23 45.1%	22 43.1%	6 11.8%	51 100.0%
อื่น ๆ	7 19.4%	16 44.4%	13 36.1%	36 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%

Sig. = 0.000**

$\chi^2 = 56.946$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 11 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคคร้วเรือนจำแนกตามอาชีพของหัวหน้าคร้วเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าคร้วเรือนที่มีอาชีพของหัวหน้าคร้วเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคคร้วเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.5 ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครั้วเรือนกับการออมภาคครั้วเรือน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน

จำนวนสมาชิกในครั้วเรือน	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
1 – 3 คน	24 33.3%	36 50.0%	12 16.7%	72 100.0%
4 – 6 คน	46 20.0%	80 34.8%	104 45.2%	230 100.0%
7 คนขึ้นไป	2 20.0%	6 60.0%	2 20.0%	10 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%

Sig. = 0.000**

$\chi^2 = 21.354$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 12 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครั้วเรือนจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครั้วเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.6 ครว้เรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึงพิงแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึงพิงแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึงพิงแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในภาวะพึงพิง

จำนวนสมาชิก ในภาวะพึงพิง	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่มี	33 19.6%	62 36.9%	73 43.5%	168 100.0%
1 คน	18 17.8%	48 47.5%	35 34.7%	101 100.0%
2 คนขึ้นไป	21 48.8%	12 27.9%	10 23.3%	43 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100.0%

Sig. = 0.000**
 $\chi^2 = 21.939$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 13 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามจำนวนสมาชิกในภาวะพึงพิง มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในภาวะพึงพิง แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.7 ครั้วเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : หัวหน้าครั้วเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

H_1 : หัวหน้าครั้วเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ตาราง 14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครั้วเรือนกับการออมภาคครั้วเรือน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือน

การศึกษาสูงสุดของสมาชิก	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	15 41.7%	10 27.8%	11 30.6%	36 100.0%
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20 30.0%	39 59.1%	7 10.6%	66 100.0%
ปริญญาตรี	24 14.9%	50 31.1%	87 54.0%	161 100.0%
อื่น ๆ	13 26.5%	23 46.9%	13 26.5%	49 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100%

Sig. = 0.000**

$\chi^2 = 49.429$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 14 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครั้วเรือนจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าครั้วเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมภาคครั้วเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.8 รายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับการออมของครัวเรือน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : รายได้รวมของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือน

H_1 : รายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือน

ตาราง 15 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามรายได้ประจำของครัวเรือน

รายได้ประจำ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่เกิน 10,000 บาท	49 65.3%	21 28.0%	5 6.7%	75 100.0%
10,0001 – 20,000 บาท	19 16.8%	74 65.5%	20 17.7%	113 100.0%
20,001 บาทขึ้นไป	4 3.2%	27 21.8%	93 75.0%	124 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100%

Sig. = 0.000**

$\chi^2 = 189.795$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 15 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามรายได้ประจำของครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่ารายได้ประจำของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามรายได้อื่น ๆ ของครัวเรือน

รายได้อื่น ๆ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่มี	27 16.8%	71 44.1%	63 39.1%	161 100.0%
มี	45 29.8%	51 33.8%	55 36.4%	151 100.0%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100%

Sig. = 0.018*

$\chi^2 = 8.009$

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากข้อมูลในตาราง 16 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามรายได้
อื่น ๆ ของครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.018 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0
และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่ารายได้อื่น ๆ ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ อื่น ๆ ของครัวเรือน

แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่มี	27 16.8%	71 44.1%	63 39.1%	161 100%
รับจ้าง	45 29.8%	51 33.8%	55 36.4%	151 100%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100%

Sig. = 0.018*

$\chi^2 = 8.009$

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากข้อมูลในตาราง 17 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ อื่น ๆ ของครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.018 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าแหล่งที่มาของรายได้ อื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

9. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.9 ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ผกผันกับการออมของครัวเรือน

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือน

H_1 : ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือน

ตาราง 18 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน
จำแนกตามค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน	ปริมาณการออมต่อเดือน			รวม
	ไม่เกิน 2,000 บาท	2,001 – 4,000 บาท	4,001 บาทขึ้นไป	
ไม่เกิน 10,000 บาท	58 36.7%	75 47.5%	25 15.8%	158 100%
10,001 บาทขึ้นไป	14 9.1%	47 30.5%	93 60.4%	154 100%
รวม	72 23.1%	122 39.1%	118 37.8%	312 100%

Sig. = 0.000**
 $\chi^2 = 72.492$

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากข้อมูลในตาราง 18 แสดงว่า พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจำแนกตามค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่าค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ระดับมหภาค

ตอนที่ 3 แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลด้านระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี

ตาราง 19 ระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549

ปี	ระดับการออม ภาคครัวเรือน (พันล้านบาท)	รายได้ ต่อเดือน (บาท)	ค่าใช้จ่าย ต่อเดือน (บาท)	อัตราดอกเบี้ย เงินฝากออมทรัพย์ (%)	อัตราเงิน เฟ้อ (%)
2527	106.0	2842.08*	3987.5*	8.50	7.4
2528	124.8	3119.0*	4192.0*	9.00	7.2
2529	134.7	3631.0	3783.0	8.50	7.0
2530	161.2	3868.5*	3972.0*	5.00	6.8
2531	211.1	4106.0	4161.0	5.00	6.5
2532	267.4	4865.5*	4374.0*	5.00	6.5
2533	213.1	5625.0	5437.0	4.75	6.0
2534	255.4	5864.5*	5983.0*	6.00	5.7
2535	267.2	7062.0	6529.0	8.00	4.1
2536	279.7	7262.0*	6702.0*	10.00	3.3
2537	256.0	8262.0	7567.0	7.25	5.6
2538	318.1	9520.5*	7838.0*	7.00	5.3
2539	278.0	10779.0	9190.0	5.50	5.8
2540	297.0	11635.5*	9390.0*	5.50	5.6
2541	470.3	12492.0	10389.0	5.00	8.1
2542	409.3	12729.0	10238.0	4.50	.3
2543	347.5	12150.0	9848.0	2.75	1.6
2544	252.9	12185.0	10025.0	2.50	1.6
2545	183.3	13736.0	10889.0	1.75	.7
2546	206.5*	14349.5*	11593.0*	1.50	1.8
2547	229.6*	14963.0*	12297.0*	.75	2.7
2548	252.8*	15576.5*	13001.0*	.75	4.5
2549	275.8*	16190.0*	13705.0*	.75	3.8

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549) การออมในประเทศ (ออนไลน์)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549) รายได้-ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือน (ออนไลน์)

* ค่าประมาณการ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

2.1 วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังสูตรต่อไปนี้

$$\hat{S} = \hat{a} + \hat{\beta}_1 X_1 + \hat{\beta}_2 X_2 + \hat{\beta}_3 X_3 + \hat{\beta}_4 X_4$$

โดยที่	$\hat{S}$	แทน	ปริมาณการออมภาคครัวเรือน
	$\hat{a}$	แทน	ส่วนตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $X_1 = X_2 = X_3 = X_4 = 0$
	$\hat{\beta}_{1-4}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient)
	X_1	แทน	รายได้ต่อเดือน
	X_2	แทน	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อเดือน
	X_3	แทน	อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์
	X_4	แทน	อัตราเงินเฟ้อ

ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 20 ค่าสัมประสิทธิ์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติ t ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ของปัจจัยที่มีผลต่อการออมภาคครัวเรือนในประเทศ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยของ ปัจจัย (B)	ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐาน (SE)	ค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอย มาตรฐาน (Beta)	ค่าสถิติ t	Sig.
(Constant)	36.420	108.942		334	.742
รายได้ของครัวเรือน(X_1)	8.88	.033	4.621	2.654	.016
ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน(X_2)	-9.279	.044	-3.483	-2.097	.050
อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์(X_3)	17.451	8.069	.574	2.163	.044
อัตราเงินเฟ้อ(X_4)	11.225	8.566	.303	1.314	.205
	R		.712		
	R ²		.507		
	Adjusted R ²		.397		
	Sig. F		.010		
	Durbin Watson		.927		

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้สมการความถดถอยเชิงเส้นดังนี้

$$\hat{S} = 36.420 + .089X_1 - .093(X_2) + 17.451(X_3) + 11.225(X_4)$$

กล่าวคือ รายได้ต่อเดือน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการออมภาคครัวเรือน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก เท่ากับ 8.88 หมายความว่า ถ้ารายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ปริมาณการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 8.88 บาท เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (X_2) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมภาคครัวเรือน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ เท่ากับ 9.279 หมายความว่า ถ้าค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ปริมาณการออมของครัวเรือนลดลง 9.279 บาท เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการออมภาคครัวเรือน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก เท่ากับ 17.451 หมายความว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 17.451 บาทเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

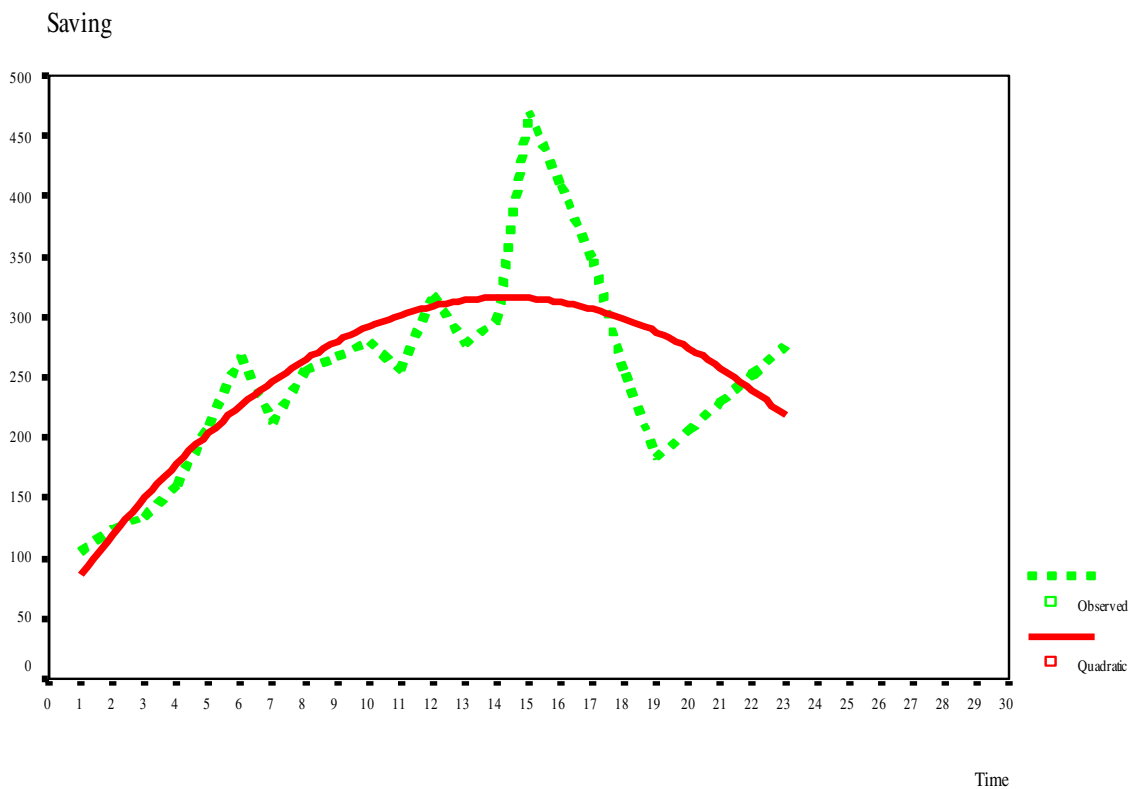
อัตราเงินเฟ้อ (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการออมภาคครัวเรือน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก เท่ากับ 11.225 หมายความว่า ถ้าอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 11.225 บาท เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่า R^2 เท่ากับ .507 และเมื่อมีการปรับค่าแล้วจะให้ค่า Adjusted $R^2 = 0.397$ หมายความว่า ความผันแปรของปริมาณการออมของครัวเรือน มีสาเหตุมาจากความผันแปรของรายได้ต่อเดือน, ค่าใช้จ่ายต่อเดือน, อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ เท่ากับ 39.7% จัดได้ว่ายังมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่า F-Statistic เป็นค่าสถิติที่บ่งบอกว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามหรือไม่ ในกรณีนี้พบว่า ค่า F-Statistic ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 4.624 และค่า Sig. F = 0.010 ซึ่งค่า Sig. F น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่ารายได้ต่อเดือน, ค่าใช้จ่ายต่อเดือน, อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

แต่เมื่อแยกพิจารณาตัวแปรอิสระรายตัว ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามสมมติฐาน นั่นคือ รายได้ของครัวเรือนและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ทางด้านอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งควรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน แต่จากผลการศึกษาให้ค่าสมการของอัตราเงินเฟ้อเป็นบวก และจะสังเกตได้ว่าทั้งรายได้ของครัวเรือน, ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.016, 0.050, และ 0.044 ตามลำดับ แสดงได้ว่าทั้งรายได้ของครัวเรือน, ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่อัตราเงินเฟ้อ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.205 ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน

ซึ่งจากผลการศึกษา โดยการแทนค่าสมการดังกล่าวทำให้ทราบว่าแนวโน้มของปริมาณการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นตามรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในยุคของน้ำมันราคาแพง ทำให้ค่าครองชีพของประชาชนได้สูงขึ้นตามไปด้วย ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 5 แนวโน้มปริมาณการออมภาคครัวเรือนในประเทศ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนมาตรการการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เป็นการศึกษาทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค

1. ระดับจุลภาค

1.1 ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

1.2 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือน

2. ระดับมหภาค

ศึกษาแนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ข้อมูลด้านระดับการออมของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวโน้มการออมซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – 2549 รวม 23 ปี

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและปัจจัยกำหนดการออมเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อดูความสำคัญของปัจจัยที่มีต่อการออม

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และ ครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,434 ครัวเรือน

แบ่งเป็นชุมชนไม่เรียง จำนวน 1,156 ครัวเรือน คิดเป็น 80% และหมู่บ้านคีรีวง จำนวน 278 ครัวเรือน คิดเป็น 20% สาเหตุที่เลือกพื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากการรวมกลุ่มของครัวเรือนที่ได้รับการยอมรับทั่วประเทศ และได้มีผู้สนใจเดินทางไปศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชุมชนไม่เรียงยังเป็นชุมชนตัวอย่างที่มีการรับประกันด้วยรางวัลแมกไซไซ ปี 2547 สาขาพัฒนาชุมชนอีกด้วย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครัวเรือนในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ.ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช จำนวนรวมทั้งสิ้น 312 ครัวเรือน โดยมีการแบ่งเป็นชุมชนไม่เรียง 80% ได้เท่ากับ 250 ครัวเรือน และหมู่บ้านคีรีวง 20% ได้เท่ากับ 62 ครัวเรือน รวมเป็น 312 ครัวเรือน โดยใช้สูตรของ Yamane

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน
2. ตัวแปรตาม คือ การออมภาคครัวเรือน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาแบบทดสอบจะได้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
3. นำข้อมูลที่ได้นำไปสร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ ไปขอคำปรึกษาจากประธานและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม พิจารณา ตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังนี้ คือ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากครัวเรือนในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในชุมชนไม่เรียง อ.ฉวาง และครัวเรือนในหมู่บ้านคีรีวง อ. ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช จำนวน 312 ครัวเรือน โดยจะเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2549 – 31 กรกฎาคม 2549

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า
3. การประมวลผลข้อมูล นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ โปรแกรม SPSS For Window Version 11.0 และการแจกแจงความถี่ของทุกตัวแปรแล้วคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือน คิดเป็นค่าร้อยละ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมของประชากรในประเทศไทย ในด้านระดับการออม รูปแบบการออม และวัตถุประสงค์ของการออม โดยเป็นการวัดความถี่
4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนกับการออมภาคครัวเรือนในประเทศ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับจุลภาค

1.1 ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 เป็นเพศหญิง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ซึ่งเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นผู้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงสมาชิกในครัวเรือน

อายุ ของหัวหน้าครัวเรือน มีอายุสูงสุด 68 ปี และอายุต่ำสุด 20 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลมีอายุในช่วงระหว่าง 51 – 60 ปี มากที่สุด จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ ในช่วงระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.2 น้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3

สถานภาพสมรส ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 259 ราย คิดเป็นร้อยละ 83 รองลงมาคือ หม้าย จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9

อาชีพ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือทำสวนผลไม้ จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 รับจ้าง จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.3 และอื่น ๆ ได้แก่ ประกอบอาชีพส่วนตัว รับราชการ จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากที่สุดคือ 4 – 6 คน จำนวน 230 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.7 รองลงมาคือ 1 – 3 คน จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง มากที่สุดคือ ไม่มีสมาชิกในวัยพึ่งพิง จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ 1 คน คิดเป็น 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.4

ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน มากที่สุดคือปริญญาตรี จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 66 ราย คิดเป็น 21.2 น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5

รายได้ประจำ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีรายได้ประจำอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมา มีรายได้ประจำระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.0 น้อยที่สุดคือรายได้ประจำระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3

รายได้อื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากรายได้ประจำ จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.0

แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้อื่น ๆ แต่ยังมีบางครัวเรือนที่ยังมีรายได้อื่น ๆ สำหรับแหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ ที่มากที่สุด คือ รับจ้าง

จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.7 น้อยที่สุดคือรายได้จากเงินปันผล จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาได้แก่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.3

ประเภทของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหาร โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับสามได้แก่ ค่าเครื่องนุ่งห่ม และค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ปริมาณการออมต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ในช่วงระหว่าง 2,001 – 4,000 บาท จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาได้แก่ 4,001 – 6,000 บาท จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.1 น้อยที่สุดได้แก่ 8,001 บาทขึ้นไป จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3

วัตถุประสงค์ในการออมส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 312 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร/หลาน จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อซื้อสินทรัพย์ จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.3 และน้อยที่สุดได้แก่ เพื่อหวังผลตอบแทน จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

การออมในสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นการออมในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ การออมในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ฌาปนกิจศพ จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และการออมในรูปแบบฝากธนาคาร จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

การออมนอกสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นการออมโดยเก็บเงินสดไว้ในมือ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ การออมโดยการเล่นแชร์ จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.7 การออมโดยการซื้อสินทรัพย์ถาวร จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 และน้อยที่สุดได้แก่ การออมโดยการให้กู้ โดยมีสัญญากู้ยืมตามกฎหมาย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

1.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดการอมภาคคร้วเรือนกับการอมภาคคร้วเรือน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยกำหนดการอมภาคคร้วเรือนกับการอมภาคคร้วเรือน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง และระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน พบว่า

เพศของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการอมภาคคร้วเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศแตกต่างกัน มีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดย เพศชายจะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.3% ในขณะที่เพศหญิง จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.6%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากกว่าเนื่องจากเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงซึ่งมีปริมาณการอมน้อยกว่า ต้องสูญเสียหัวหน้าครัวเรือนไปจึงต้องเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนไว้แต่เพียงผู้เดียว

อายุของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการอมภาคคร้วเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุแตกต่างกัน มีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดย อายุไม่เกิน 30 ปี จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.5%, อายุ 31 – 40 ปี จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.0%, อายุ 41 – 50 ปี จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.0%, อายุ 51 – 60 ปี จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.6% และอายุ 61 ปีขึ้นไป จะมีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากที่สุด คือ 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.0%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 51 – 60 ปี มีปริมาณการอมภาคคร้วเรือนมากกว่า ช่วงอายุอื่น ๆ เนื่องจากเป็นครอบครัวหมดภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน

สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการอมภาคคร้วเรือน

กล่าวคือ ครั้วเรือนที่มีหัวหน้าครั้วเรือนมีสถานภาพแตกต่างกัน มีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดย สถานภาพโสด/แยกกันอยู่/หย่าร้าง และสถานภาพสมรส จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนในช่วง 2,001 – 4,000 บาท ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 42.1% และร้อยละ 39.4% ตามลำดับ

สถานภาพสมรส และสถานภาพหม้าย จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนในช่วงไม่เกิน 2,000 บาท ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 22.4% และร้อยละ 23.5% ตามลำดับ

สถานภาพสมรส และสถานภาพหม้าย จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนในช่วง 4,001 บาทขึ้นไป ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 38.2% และ ร้อยละ 41.2% ตามลำดับ

อาชีพของหัวหน้าครั้วเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครั้วเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครั้วเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดย อาชีพทำสวนยาง จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.3%, อาชีพทำสวนผลไม้ จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.5%, อาชีพรับจ้าง จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.1% และอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ค้าขาย ประกอบอาชีพส่วนตัว และรับราชการ จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.4%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่หัวหน้าครั้วเรือนที่เป็นอาชีพทำสวนยางมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากกว่าเนื่องจากเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง ราคายางพาราสูง ในขณะที่อาชีพทำสวนผลไม้ต้องอาศัยสภาพภูมิอากาศสูง และในปีที่ผ่านมาผลไม้ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร

จำนวนสมาชิกในครั้วเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครั้วเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกัน จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดยครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 1 – 3 คน จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.0%, ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 – 6 คน จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.2%, ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 7 คนขึ้นไป จะมีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.2%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน 4 – 6 คน มีปริมาณการออมภาคครั้วเรือนมากกว่า เนื่องจากสมาชิกบางคนสามารถช่วยหัวหน้าครั้วเรือนหาเลี้ยงชีพเองได้แล้ว ทำให้มีรายได้เพียงพอส่งเสียให้แก่หัวหน้าครั้วเรือนได้

จำนวนสมาชิกในการะพึงพิงของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในการะพึงพิงแตกต่างกัน จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดยครัวเรือนที่ไม่มีจำนวนสมาชิกในการะพึงพิง จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.5% , ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในการะพึงพิง 1 คน จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 47.5% และครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในการะพึงพิง 2 คนขึ้นไป จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.8%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครัวเรือนที่ไม่มีจำนวนสมาชิกในการะพึงพิง มีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากกว่า เนื่องจากเป็นครอบครัวที่ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายในส่วน of สมาชิกในวัยพึ่งพิง ไม่ว่าจะเป็นค่าเลี้ยงดูเด็ก หรือค่ารักษาพยาบาลของคนป่วยหรือคนชรา

ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดยครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.7%, ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.1%, ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนระดับปริญญาตรี จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.0% และครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนระดับการศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ ซึ่งได้แก่ระดับ ปวส. จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.9%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนระดับปริญญาตรี มีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากกว่าเนื่องจากคนที่มีระดับการศึกษาสูง ๆ ทำให้มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จากความรู้ดีทำให้รู้จักใช้จ่ายเงิน และรู้จักการเก็บออม

รายได้ประจำของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ในทิศทางบวก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้โดย ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อเดือนของครัวเรือน ไม่เกิน 10,000 บาท จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.3%,

ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 20,000 บาท จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.5% และครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อเดือนของครัวเรือน 20,001 บาทขึ้นไป จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.0% ซึ่งยังมีรายได้ประจำต่อเดือนมากขึ้น ปริมาณการออมภาคครัวเรือนก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อเดือนของครัวเรือน 20,001 บาทขึ้นไป มีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากกว่าเนื่องจากมีรายได้มาก ทำให้สามารถที่จะเก็บออมได้มากกว่าครัวเรือนอื่น ๆ

รายได้อื่น ๆ ของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้อื่น ๆ จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้โดยครัวเรือนที่ไม่มีรายได้อื่น ๆ จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.1%, และครัวเรือนที่มีรายได้อื่น ๆ จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.4%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีรายได้อื่น ๆ มีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากกว่าเนื่องจากมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถที่จะเก็บออมได้มากกว่าครัวเรือนอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแตกต่างกัน จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โดย ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนไม่เกิน 10,000 บาท จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.5%, และครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด คือ 4,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.4%

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป มีปริมาณการออมภาคครัวเรือนมากกว่าเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในส่วน of ค่าเงินผ่อน ซึ่งจัดเป็นการออมในรูปแบบทรัพย์สินถาวร ทำให้มีการคิดค่าใช้จ่ายในส่วนนั้นด้วย

2. ระดับมหภาค

แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย

ปริมาณการออมภาคครัวเรือนของประเทศไทยในระยะสั้น ยังคงมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้นตามรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในยุคของน้ำมันราคาแพง ทำให้ค่าครองชีพของประชาชนได้สูงขึ้นตามไปด้วย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนในประเทศ สามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับดังนี้

1. ระดับจุลภาค

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการอมทรัพย์สินของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการอมทรัพย์สินเพื่อใคร วัตถุประสงค์ในการอมทรัพย์สินแบบผูกพันและรูปในการอม

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล (2539) ศึกษา พฤติกรรมการอมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือน (Age) จากสมมติฐานวิจัยชีวิต พบว่ารายได้จากการใช้แรงงานจะกำหนดความสามารถในการอมของบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอายุของคนนั้น ๆ คาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างการอมของครัวเรือนเกษตรกรกับอายุหัวหน้าครัวเรือนเป็นไปในทางบวกและลบ

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนที่ไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการอมทรัพย์สินของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการอมทรัพย์สินเพื่อใคร วัตถุประสงค์ในการอมทรัพย์สินแบบผูกพันและรูปในการอม

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครัวเรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการอมทรัพย์สินของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการอมทรัพย์สินเพื่อใคร วัตถุประสงค์ในการอมทรัพย์สินแบบผูกพันและรูปในการอม

ครว้เรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครว้เรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ครว้เรือนที่มีจำนวนสมาชิกในภาระพึงพิงต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการอมของครว้เรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า จำนวนสมาชิกในครว้เรือนที่อยู่ในวัยพึงพิง ซึ่งครว้เรือนใดที่มีอัตราการพึงพิงสูง จะมีการบริโภคสูงและการอมต่ำ หรือมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการอมของครว้เรือน

ครว้เรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครว้เรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการอมของครว้เรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครว้เรือน (EDU) โดยการที่ครว้เรือนให้ความสำคัญกับการศึกษาของสมาชิกในครว้เรือนอาจเป็นแรงจูงใจให้ครว้เรือนมีการอมมาก ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษานี้ของหัวหน้าครว้เรือนกับการอมอาจเป็นไปได้ในทางบวกหรือลบ

ครว้เรือนที่มีรายได้ประจำของครว้เรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการอมของครว้เรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า รายได้หลังหักภาษีของครว้เรือน (Y_d) ซึ่งตัวแปรนี้กำหนดความสามารถในการอมของครว้เรือน จากสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ การอมและรายได้จะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ครว้เรือนที่มีรายได้อื่น ๆ ต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการอมของครว้เรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่ารายได้หลังหักภาษีของครว้เรือน (Y_d) ซึ่งตัวแปรนี้กำหนดความสามารถในการอมของครว้เรือน จากสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ การอมและรายได้จะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ครว้เรือนที่มีแหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ ต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ครว้เรือนที่มีค่าใช้จ่ายของครว้เรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการอมภาคครว้เรือนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ระดับมหภาค

รายได้ของครัวเรือนและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ทางด้านอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งควรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปริมาณการออมภาคครัวเรือน แต่จากผลการศึกษาให้ค่าสมการของอัตราเงินเฟ้อเป็นบวก และจะสังเกตได้ว่าทั้งรายได้ของครัวเรือน, ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.016, 0.050, และ 0.044 ตามลำดับ แสดงได้ว่าทั้งรายได้ของครัวเรือน, ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่อัตราเงินเฟ้อ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.205 ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือน

นอกจากนี้จะพบว่าแนวโน้มของปริมาณการออมภาคครัวเรือนในประเทศยังคงมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้นตามรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในยุคของน้ำมันราคาแพง ทำให้ค่าครองชีพของประชาชนได้สูงขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมภาคครัวเรือน และพฤติกรรมการณ์การออมภาคครัวเรือนในประเทศ ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการออม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการออมของไทย เพราะถ้าประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็มีเงินส่วนที่เหลือจากการอุปโภคบริโภคมากขึ้น ก็จะทำให้การออมเงินเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในส่วนภูมิภาคและในชนบทจึงเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ ดังนี้

1) เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนมาจากอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาคือการทำสวนผลไม้ ดังนั้นรัฐบาลควรเข้ามาดูแล และส่งเสริมอาชีพหลักของครัวเรือน โดยการสนับสนุนการตั้งกองทุนสวนยางพารา การให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตยางคุณภาพสูง ตลอดจนการเข้ามาประกันราคายางพารา และราคาผลไม้ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนได้

2) รายได้อื่น ๆ ของครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากการรับจ้าง ซึ่งการกระจายการลงทุนไปสู่ชนบท สามารถทำให้เกิดการจ้างงาน และผลผลิตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการออมของครัวเรือน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือนลง โดยการณรงค์ให้เกิดการประหยัดขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครัวเรือนคือค่าอาหาร ดังนั้นควรมีการรณรงค์ให้บริโภค

อาหารที่สามารถจัดทำตัวเอง นอกจากเป็นการประหยัดแล้วยังมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ซึ่งจะทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง ส่งผลไปสู่การลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลได้อีกทางหนึ่ง

3. ในด้านการส่งเสริมการออม นอกจากนี้เมื่อครัวเรือนได้มีการเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายแล้ว การส่งเสริมการออมนับว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอีกเช่นกัน โดยระยะที่ผ่านมา เงินออมของภาคครัวเรือนมีแนวโน้มลดน้อยถอยลงมาโดยตลอด ดังนั้นการส่งเสริมการออมของครัวเรือนและการเพิ่มแนวทางในการระดมเงินออมเป็นเรื่องที่ต้องมีการกระทำอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น โดยเฉพาะผู้มีรายได้ประจำ ซึ่งแนวทางการส่งเสริมการออมของครัวเรือนและการเพิ่มแนวทางในการระดมเงินออมอาจมีลักษณะต่อไปนี้

1) การออมภาคบังคับ ทำได้โดยการหักออกจากรายได้ประจำของผู้มีเงินเดือน เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนประกันสังคม

2) การออมแบบจูงใจ เช่น การลดการเก็บอัตราภาษีจากดอกเบี้ยเงินออมลง จะทำให้มีผู้สนใจที่จะออมมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้ออมส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงเครื่องมือและรูปแบบการออมประเภทใหม่ ทำให้ยังนิยมรูปแบบและเครื่องมือการออมระยะสั้น ซึ่งมีอายุไม่เกิน 1 ปี เช่น ฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ อีกทั้งยังขาดความเชื่อมั่นในความมั่นคงของระบบการเงิน และสถาบันการเงิน ทำให้หันไปนิยมรูปแบบการออมนอกระบบ เช่น การเล่นแชร์ การให้กู้ยืมระหว่างคนรู้จักกัน ซึ่งให้เหตุผลว่าให้ผลตอบแทนดีกว่าฝากธนาคาร แต่ก็ยังมีความเสี่ยงสูงอยู่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจให้ความรู้เกี่ยวกับการออมรูปแบบอื่น ๆ ที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง และความเสี่ยงไม่สูงมากนัก เช่น การฝากประเภทเงินฝากประจำ การทำประกันชีวิต เป็นต้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการทำประกันชีวิต เพราะยังไม่เข้าใจในบทบาทของบริษัทประกันชีวิตดีพอ

4. ด้านการบริหารเงินของครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดสรรรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน เพื่อเป็นเงินออม และนำเงินออมเหล่านั้นมาสร้างผลตอบแทนให้กับตนเองอีกทั้งยังเป็นหลักประกันให้กับอนาคตของตนเองและครอบครัว เช่น อาจใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล หรือเป็นทุนการศึกษา และหากมีการจัดสรรเงินออมได้อย่างเหมาะสมแล้ว เงินออมเหล่านั้นจะสามารถเพิ่มผลตอบแทนได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การฝากเงินกับธนาคาร การทำประกันชีวิต ตลอดจนการลงทุนในกองทุนรวมต่าง ๆ เป็นต้น โดยการจัดให้มีสถาบันการเงินที่อาจให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้เงินเป็น มีเงินเหลือเก็บออม สามารถสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้จ่ายเงินของ

ตนเอง และครัวเรือนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อันจะเป็นการสร้างให้เป็นครัวเรือนที่มีความมั่นคง
เข้มแข็ง และมีความสุขอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากิจกรรมที่มีผลต่อการออมภาคครัวเรือนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
2. ควรศึกษากิจกรรมที่เป็นการลดรายจ่ายของครัวเรือน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี เค แอนด์ เอส โฟโตสตูดิโอ.
- _____. (2543). *หลักสถิติ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมศักดิ์ รอดเกลี้ยง. (2547). *พฤติกรรมกรรมการของข้าราชการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยศ สรพทรัพย์. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ปีการเพาะปลูก 2547/48*. ปรินิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541) *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้จัดทำ).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2542). *พฤติกรรมกรรมการของครัวเรือนใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมา*. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และคณะ. (2548). *ตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์*. กรุงเทพฯ
- นันทวัน อันตรเสน. (2522). *สถาบันการเงินภายในประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปณิศา มนต์รี. (2547). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครัวเรือนในประเทศไทย*. ปรินิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร
- _____. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก (ผู้จัดทำ).
- ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2544). *พฤติกรรมกรรมการของครัวเรือนไทย ในช่วงปี 2539*. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน.
- ไพโรจน์ เภาวิจิตร. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการของประชามชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. ปรินิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร

- รัตนา สายคณิต. (2541). *มหเศรษฐศาสตร์: จากทฤษฎีสู่นโยบาย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). *มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วเรศ อุปาดิก. (2539). *เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรียอร์ สมบูรณ์ทรัพย์. (2529). *เศรษฐศาสตร์การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุทธิชัย พิบูลย์ทิพย์. (2538). *การออมของครัวเรือนในสถาบันการเงินในประเทศไทย*.
วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุริดา เทียนมนัส. (2538). *การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ : สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล. 2539. *พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส.*
วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- โสภณ โรจน์ธำรงค์. (2528). *พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- อัญชลี จันทดี. (2529). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Branson, W.H. (1989). *Macroeconomic Theory and Policy*. 3rd ed. New York : Harper & Row, Publishers.
- Economic Research Department. (2549). *Recent Developments in Households Saving Behavior*. Retrieved May 31, 2006 from www.bot.or.th/.
- Economic Research Department. (2549). *Gross Investment and Savings at Current Prices*. Retrieved May 31, 2006 from www.bot.or.th/.
- Roong Poshyananda. (1995). *Private Saving in Thailand : Determining Factor and Channels for Mobilization. Policy Analysis and Assessment*. Bank of Thailand.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, Second Edition, New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะดา สมบัติวัฒนา	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เขยจิตร	อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำรายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ในด้านวัตถุประสงค์ในการออม ระดับการออม และรูปแบบการออม

คำตอบของท่านถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบทุกข้อตามความเป็นจริง

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางสาวรดา อุดลย์วัฒนกุล

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความซึ่งตรงกับข้อมูลทั่วไปของท่าน

1. เพศของหัวหน้าครัวเรือน

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน

☐ ต่ำกว่า 21 ปี

☐ 21 – 30 ปี

☐ 31 – 40 ปี

☐ 41 – 50 ปี

☐ 51 – 60 ปี

☐ 61 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

☐ โสด

☐ สมรส

☐ แยกกันอยู่ / หย่าร้าง

☐ หม้าย

4. อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน

☐ ทำนา

☐ ทำสวนยาง

☐ ทำสวนผลไม้

☐ รับจ้าง

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

☐ 1 - 3 คน

☐ 4 – 6 คน

☐ 7 – 9 คน

☐ 10 คนขึ้นไป

6. จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาระพึ่งพิง

☐ เด็กทารก – 14 ขวบ

จำนวน คน

☐ ผู้สูงอายุ

จำนวน คน

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ จำนวน คน

7. ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ ปริญญาตรี

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย

คำชี้แจง โปรดเขียนคำตอบหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นรายได้ และค่าใช้จ่ายของท่าน ตามที่เป็นจริง

8. รายได้ประจำของครัวเรือนต่อเดือน

☐ ไม่เกิน 10,000 บาท	☐ 10,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท	☐ 30,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 50,000 บาท	☐ มากกว่า 50,001 บาท

9. รายได้อื่น ๆ ของครัวเรือนต่อเดือน

☐ ไม่เกิน 10,000 บาท	☐ 10,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท	☐ 30,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 50,000 บาท	☐ มากกว่า 50,001 บาท

10. แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ

☐ รายได้จากการรับจ้าง	☐ รายได้ค่าดอกเบี้ยย
☐ รายได้จากการค้าเช่า	☐ รายได้จากเงินปันผล
☐ รายได้จากค่านายหน้า	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

11. รายจ่ายรวมของครัวเรือนต่อเดือน

☐ ไม่เกิน 10,000 บาท	☐ 10,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท	☐ 30,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 50,000 บาท	☐ มากกว่า 50,001 บาท

12. ประเภทของรายจ่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ค่าอาหาร	☐ ค่าเครื่องนุ่งห่ม
☐ ค่ารักษาพยาบาล	☐ ค่าเล่าเรียนบุตร/หลาน
☐ ค่าเงินผ่อน	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการออม ในด้านระดับการออม รูปแบบการออม และวัตถุประสงค์การออม
 คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกันพฤติกรรมการออมของท่านมากที่สุด

13. ท่านมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินเพื่ออะไร

- ☐ เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา
- ☐ เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ
- ☐ เพื่อการศึกษาบุตร/หลาน
- ☐ เพื่อหวังผลตอบแทน
- ☐ เพื่อซื้อสินทรัพย์
- ☐ เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

14. รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายของท่าน สามารถนำมาเป็นเงินออมโดยเฉลี่ยต่อเดือนเป็นจำนวนเท่าไร

☐ ไม่เกิน 2,000 บาท	☐ 2,001 – 4,000 บาท
☐ 4,001 – 6,000 บาท	☐ 6,001 – 8,000 บาท
☐ 8,001 – 10,000 บาท	☐ มากกว่า 10,000 บาท

15. ขณะนี้ท่านออมเงินในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เงินฝากธนาคาร
- ☐ เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์
- ☐ ออมโดยเก็บเงินสดไว้ในมือ
- ☐ การเล่นแชร์
- ☐ ออมในรูปสินทรัพย์ถาวร
- ☐ กรมธรรม์ประกันชีวิต
- ☐ การให้กู้ยืมโดยไม่มีสัญญากู้ยืม
- ☐ การให้กู้ยืมโดยมีสัญญากู้ยืมถูกต้องตามกฎหมาย
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวรดา อุดลย์วัฒนกุล
วันเดือนปีเกิด	31 พฤษภาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	309 นครินทร์แมนชั่น ซอยอ่อนนุช 66 สวนหลวง กรุงเทพฯ 10110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการพัสดุ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
2542	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การตลาด) จาก สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ
2544	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2549	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การจัดการ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ